

*Szép kelet, szép nap! nincs benned homály,
Mert az örök nap benned a király.
Új esztendőben új szívekkel,
Dicsérünk Jézus énekekkel.*

*Már a bölcsőnél töröd bűnünket,
Szűz Anyád keblén mosod lelkünket.
Új esztendőben új szívekkel,
Dicsérünk Jézus énekekkel.*

*E napon ontod az első csepp vért,
Mit a jó Isten váltságul ígért.
Új esztendőben új szívekkel,
Dicsérünk Jézus énekekkel.*

*Hogyha megtartasz még több időre,
Virradjunk boldog, szebb jövőre.
Új esztendőben új szívekkel,
Dicsérünk Jézus énekekkel.*

(Énekeskönyv, 1842)

GARAY ANDRÁS

BULÁNYI GYÖRGY ÖRÖKSÉGE

A tervezésben legjobban a vidéki utakat kedvelem. Kiszabadulni a főváros vagy a saját szűkebb milióm fojtogató, pénzért taposó, lökdösődő érdekek mentén szabdalt világából. Menni fel a kedvenc nógrádi tájra, s ha csak az autó ablakából is, de átélni a pannon táj Isten simogató keze által teremtett munkáját, az emberi léptéket, a szelíden a völgyekben megbúvó falvakat, a napsütötte domboldalakra felkúszó erdőket. Gyönyörű napsütés volt. Az erdőkön már megjelentek a kora ősz színei: a barnák, a bíborok. Indián nyár van. Mondhatjuk magyarosan is: vénasszonyok nyara. Hiszen immár a kilencedik hónap a 12-ből, eltelt az év háromnegyed része. S ha az emberi élet mondjuk 80 év, átszámolva a 60 körüli évek az élet indián nyarai. A gyümölcsök, a fények, a színek, a megnyugvás ideje ez. S itt a Bokor 65 éve is. A Bokor indián nyara? Már minden működik? Már csak a termést kell leszedni, és begyűjteni télire?

Mi meg azt éljük meg – a temetői beszéd hangjait visszhangozva –, hogy kihunyt egy fáklya, és eljött árvaságunk időszaka. Nem termés-betakarítás van, hanem kérdések: ültetni kellene, valami újat, valami mást. De mit, mikor, kivel, kinek? És már mi is éljük saját indián nyarunkat, már nem vágyunk nagy dolgokra, csak élni az élet apró örömeit, szellemekben, személyekben, lelkiekben. A Bokor indián nyara is itt van, érezzük magunkban. Jó lenne ülni egy kandalló mellett, valami könyvet nézegetni. És itt van egy könyv, amelyet előbb-utóbb ki kell nyitnunk, szembesülnünk kell igazságaival és felszólításával. A könyv címe: Bulányi György öröksége. Mindegyikünk kezében – bár ugyanaz a cím –

XVIII. évfolyam 1. szám

2011. JANUÁR

TARTALOM:

A Koinónia régebbi számai elérhetők: www.bulanyi.hu

Garay András, Bulányi György öröksége	1765
Márczi Imre, 90 év tanúsága (3.)	1767
Novák Gyula, Az Atya emberi rajza (2.)	1768
Vincze Gabi, Lelkigyakorlat (2.)	1774
Széplaki Zsolt, Élménybeszámoló Peruból	1776
Korponai Erzsébet, Milyennek látom...	1778
Hollai Keresztély, Bulányi után	1780
Bóta Tibor, Reflexiók	1781
Tóth Ferenc, Gyilkos élősködők	1783
Faragó Ferenc, Tanyai szilánkok...	1784

«Az emberi elköteleződés folyóirata – családunkért, nemzetünkért, mindenkiért – Isten Országá megvalósulásáért.»

Elérhetőség; faragoferi@gmail.com, 06-20-9872-982

kicsit más a könyv. Hiszen más emlékek, érzelmek, gondolatok összecsengések vagy elutasítások formáltak bennünk. De mindannyiunknak van itt egy könyve a Bokorban, kinek rongyosra olvasott, kinek aranykötésű, vékony vagy vastag, megkönnyezett vagy ceruzás jegyzetekkel minduntalan kijavított. Kinyitom ezt a könyvet, a magamét.

Gyurka bácsit Pécelen láttam először. Az első benyomásom az volt, hogy sokkal öregebbnek gondoltam. Alkata sem volt parancsoló, inkább joviális, barátságos. Örültem, hogy akkor úgy láttam, fiatal, és még sokáig velünk lesz. És így is volt. 91 év. Mikor született, kumbélák harsogtak a rádióban, nem volt tv, alig-alig telefon és autó.

Gyuri és Gabi kipakolta a rendházi szobát: könyvek, papírok, személyes holmik. „Látjátok, testvérek, ennyi az élet” – énekeljük egy-egy temetésen. Ruhák a karitászsba, esetleg a kukába. „Látjátok, testvérek, ennyi az élet.” „Autóba rakják ma mindenem ...” – éneklő a kortárs, egészen máshonnan jött és máshova tartott Cseh Tamás. Ráírjuk a dobozra: Bulányi György. Könyvek K-tól L-ig, majd így tovább. Ez van. Ki-

hunyt egy fáklya. Azt hiszem, túl vagyunk a szomorkodáson. Lássuk hát ezt az örökséget!

Gyurka bácsi élete nyitott könyv az őt megismerni akaró ember számára. Túl a tudományos és kifejezetten a teológia témakörébe tartozó munkáin megírta önéletrajzát, majd folyamatosan publikálta naplóját, amelyben a rendszerváltás utáni évek minden eseményét a jézusi örökség mérlegére tette. De nemcsak kifelé írta, hanem befelé is, így tele van érzellemmel, kereséssel, vívódásokkal, emberi arccal. Ezért öröksége sem fiókba elzárt hétpecsétetes titok, amit majd egyszer a nyilvánosságra lehet hozni, mint a számos egyházi vagy állami aktát, ügyet, alkut. Talán lehetne őt úgy egyszerűen jellemezni: alkuk és titkok nélküli ember volt.

És az örökség számbavételekor is ez az első ajándék.

Embernek lenni

Embernek maradni a kimondott szavak hűségében. Hűségesnek lenni a tanítványsághoz, a kezdeti nagy döntésekhez, a megismert igazságokhoz. Bár ezek az igazságok kezdetben a múlt század első felének egyházi elvárásai voltak és kívülről helyeződtek rá, de nem választotta a könnyebb utat. Harcos volt és engedelmes, hajlandó volt egy ügyre rátenni az életét. A börtön után a keserű tapasztalatok által belátta: nem ahhoz kell hűségesnek lenni, ami külső elvárás, és nem szabad – sőt bűn – elvtelenül engedelmeskedni, hanem ahhoz, ami belülről bontakozik ki az emberben. A kontrollált lelkiismeret szavához. Ez a belső önépítési út sokkal teljesebb végeredményt hozott: hűséget és megingathatatlanságot elvei mellett. Így bár állt a rákosista vérbírók és a mai pápa inkvizíciója előtt: önmaga maradt.

Ember maradt abban is, hogy a gondolkodás és akarat belső törvényszerűségei teszik képessé az embert nagy teljesítményekre. Ha hozzá akarsz szólni tudományos eredményekhez, bizony tudj nyelveken, ismerd a szakirodalmat, és ne csak saját szűk szempontjaidat nézzed! Ne négy elolvasott könyvből írd egy ötödiket, ne kössék gondolkodásodat ki tudja, milyen érdekek (fizetések, rangok) mentén húzódó erővonalak! Légy alapos, megfontolt, magyarán: bölcs, eredeti, a Logosz embere! S ha vallásos vagy, vagy idealista, meríts a másik dimenzió forrásaiból is! Az ember test, lélek és szellem. Először a szellemet vágjuk le magunkról, majd a lelket is. Mára már látjuk, hogy a test mint az emberi lét mai maradéka milyen világot teremt: pusztít vágyaival és önzéseivel.

Ember maradt abban is, hogy nem elefántcsonttonnyal üldögélő szobatudós volt, hanem szállítómunkásként vagy tanárként, apostolként az emberek között élt, látta a mezítlábas ember mindennapi gondjait és életét. És párhuzamot vont Jézus mezítlábasáival. Ezek a személyes tapasztalatok rádöbbenették arra, hogy Isten világa nem lehet a tanultak és gazdagok, a bennfentesek és hívők világa, hogy Isten nem vallásokhoz kapcsolódik, hanem magához az emberhez, és a vallások csak kisajátítják – ha úgy tetszik, monopolizálják – Istent, vélt vagy valós érdekeiknek megfelelően.

A gondolatok és akarat mellett jelen voltak életében az érzelmek is, persze a papság által betartott játékszabályoknak megfelelően. A népi kultúra, a versek, az irodalom (hiszen Sinka István és Arany János nagy hódolója irodalomtanár volt), a népdalok, a falu szeretete

(ezért is vett egy kis földet a Balaton-felvidéken), a pannontáj hangulatai és érzelmei ott voltak, amikor a Bokorközösség fiataljait, majd azok gyerekeit és unokáit szórakoztatta, vagy egyszerűen csak megsimogatta a fejcskéküket.

A második ajándék: a szellemi alkotások

Bulányi szakterülete, a biblikus teológia nagyon jól körülhatárolt dogmák és intézmények által szigorúan őrzött tudásmonopólium. Ebbe betörni vagy akár belépni csak a legnagyobbaknak sikerül. Feszegetni a tudomány határait, sőt megrepesztetni annak gondosan bebugyolált burkait nem kis teljesítmény. Persze ez nagy merészség is, sőt szemtelenség, hiszen szembemegy a két évezredes szokásrenddel. A 60-as évek végén befejezett Keressétek az Isten Országát c. biblikus teológiai mű, majd ennek leágazásai és a praktikum szintjén adott megoldásainak teológiatörténeti jelentősége napjainkra már nyilvánvaló. (Gromon Bandinak a temetésen elmondott szavait talán sokan túlzónak találták). Pár év, és Bulányi lesz a legtöbbet kutatott és idézett teológus, szellemi örökségét nem véletlenül akarják már most megvenni vagy elorozni hasznát szimatoló kiadók. Szellemi függetlensége példa azok számára, akik nálánál sokkal finomabban feszegetik a témakör lezárt ládikáját – és persze ezzel együtt a pofonos ládat is. Végre történt valami ebben a beporosodott tudományágban. Lett is nagy ribillió! Elítélések, meghurcolások – még szerencse hogy a máglyagyújtáshoz nem maradt lehetőség. Így az elhallgatás, a partvonalra szorítás, a megfélemlítés máglyai gyúltak.

A KIO után a „Pál szintézis” helyrerakta a páli teológia uralkodóvá válását a kereszténységben, amelyben már nem Jézus üzenete a fontos, hanem hogy maga Jézus az üzenet. Bulányi újragombolta a kabátot. A kérdés az: Megszokta-e a világ vallásos része a félregomboltat, vagy hajlandó kimondani azt a nagyon egyszerű és mindenki tapasztalatában benne lévő tételt: az Istenről gondolt, hirdetett elképzeléseink nagy része nem működik. Lehet itt elegánsan vállat vonni, ugyan, egy kis magyar papocskák miket beszél? Koppantsatok – na jó nem a fejére, hanem az emlékére! A tét óriási! Hiszen az istenkép határozza meg az emberképet, az emberkép pedig a morált, a gazdaságot, a pénzügyeket. És ki tudja, még milyen válságokat. Magyarán az életünk mindennapjait. Nem lehet ma megújulnia a gazdaságnak, az országnak, az emberiségnek az istenkép változása nélkül. Különben vége, csak az időtényező kérdéses.

A harmadik örökség az emberi együttműködés új színtere: a kisközösségi létforma, és ennek megvalósulása a Bokor

A séma itt is nagyon egyszerű. Szeress, és egy más világ épül körülötted! Szeress, a szeretet köréd vont természetes és koncentrált köreiből (család, kisközösség, nagyközösség, társadalom)! Magyarán Bulányi a család és a társadalom közé beépített több – nem vérségi és érdekalapú – lépcsőt. És ha itt még élnek is a Jézustól tanult szeretet világát, más lesz az élet. Azaz élet lesz. Születik gyerek, van család, kultúra, kirándulás, éneklés, barátság, közös munka, önzetlenség, magyarán embernek való, emberhez méltó élet. És fakadhat ebből három év Baracskán, vagy tucatnyi gyerek, pénzküldés az indiai éhezőknek vagy a perui őserdőbe, vagy a cigánysorra Alsószentmártonba, éhezők etetése a Keleti pályaudvarnál, segítség itt-ott – ahol szükség van rá.

Ez sem kell nagyon az embert reklámok és a félelmek jármába kötöző érdekeknek. Pusztuljon ez is! Pusztuljon minden, ami tükröt tart: hogy így is, másként is lehetne élni.

„Fortélyos félelem igazgat” – aktualizálja újra és újra a mai kort József Attila.

Bulányi értékelése

Bulányi György öröksége nem az a végrendelet, amely után kapva kapnak az utódok. Ez nehéz örökség, mert az ember „érzi titkon” (Ady), hogy nagyon igazakat mondott, igazul élt, azaz igaz ember volt. És titkon érzi, mert tudja – sokat kér tőle. Nem örökség ez, hanem feladat.

Az örökség nehézsége kettős. Egyrészt személyes nehézség: meg kell változnom, egy csomó mindent újra át kell gondolnom. No ez már önmagában is kényelmetlen. Kilépni a sztereotípiák világából, a fősodorból, ha úgy tetszik, a partvonalra kerülni. Ráadásul itt és most!

Az örökség másik része: életünk és gondolkodásunk kereteinek olyan mértékben vázolt fel új alternatívát, hogy félünk a régit elengedni. Magyarán egyre jobban szorítjuk magunkhoz a babaruhát. A vallásosak szorítják magukhoz a gyermekkori vagy már felnőtt hitüket. A nem hívők azt az életmódot, amelyet jól-rosszul, de többnyire rosszul élnek. Az önérvényesülésért mindent feladó életüket, ami csak ritkán és keveseknek sikerül, a többség előbb-utóbb kiköt a xanax-fogyasztók egyre bővülő, besavanyodó, cinikus táborában.

Bulányi elefánt volt a porcelánboltban, ahol a kirakatot a politikai és hatalmi érdekek rendezik. Lehet mondani, hogy nem volt tekintettel bizonyos érzékenységekre. Sokaknak – bár szelíden, de határozottan – nekiment. No nem a gúny és a megalázás eszközeivel, hanem a belátás és az értelem szempontjaival ütközött egyházi és világi érdekekkel szemben. Nem volt tekintélytisztelő. De az embert mindig mélységesen tisztelte. A következők nem nagyon érdekelték. Fanatikus volt? Fantasztá volt? Lehet. Volt egy példaképe, a kétezer éve élt istenember. Semmiben nem akart más lenni, mint Ő. Szilárdan hitt egy olyan világban – amely talán nem is lesz soha. Nem, mert rajtunk múlik.

Rajtunk múlik?!

Vagy mégis, mert rajtunk múlik? És ez a kérdés az igazi örökség. Ott van minden gondolatunkban, vágyunkban, közösségi találkozókon, álmunkban.

És most itt ez a szeptember, az első találkozó nélküle. Indián nyár itt a Damjanich utcában, ahol már nem köt bennünket a szoba és az asztal szigorú rendje. A meggyújtott gyertya időfegyelme, a „Ki dobja az első követ?-kép sárga ruhás, vörös hajú, enyhén ledér nőalakja, ahol nem nevet a cserkészek között, ahol nincs itt a kereszt, a surrogó számítógép, ahol nem hallatszik az utca moraja, és a cigarettafüst által megült szoba kényelmetlen székein sem fesszengünk már.

Nemcsak egy fáklya hunyt ki. A mi életünkéből is vele maradt egy darab. És az ő életéből is velünk egy másik. Kölcsönös adása ez a sorsnak. Ő bennünk. És ez a „rajtunk múlik” ereje is. Az erő velünk van. Maradjunk méltóak ehhez.

Indián nyár – és beköszönt a tél? A Bokor tele? No nem! Sok minden áttelel és él a látszólagos mozdulatlan-ságban. Új tavaszt hozó magvak szunnyadnak szívünkben és gondolatainkban.

MÁRCZI IMRE

90 ÉV TANUSÁGA

(3.)

B. Gy.: Ez egy külön fejezet, Luther azonnal a szász választófejedelem oltalma alá helyezi magát, ennek következtében a Luthert már nincsen módunk elégetni... Kölcsény megállapítása az, hogy a protestantizmus meghosszabbította a középkort, mert Erasmus le akarta zárni azt: vissza Jézushoz! – óvatosan, mert azért ő is el akarta kerülni a máglyát. Ez a 16. században van. A 12. század végén támad valaki, aki szintén nem ír le egyetlen sort sem, ahogy Jézus sem írt le egy büdös sort sem és ahogy Szókratész se írt le egy büdös sort sem – mert minek leírni azt, ami nyilvánvaló? Az Isten minden egyes emberbe beléplántálta a lelkiismeretet, hogy jónak kell lenni, nem csinálni másnak, amit nem akarsz magadnak – Ferenc tudja ezt. Hamar elég, 42 éves korában már halott, pedig készül a káptalanra az Illés testvér ellen, aki azt mondja, hogy „mi ugyanolyan szerzetesek akarunk lenni, mint a régiak” – nagybirtokosok. Mert a szent királyok mit csinálnak? Adják a százezer holdat az esztergomi érseknek, a veszprémi püspöknek, a kalocsai érseknek, a Márton hegyi apátnak – földet, marhát, jobbágyot. Ezek a szent királyi tevékenységek... Ferenc pedig odamegy a pápa elé s leterdepel és kinyújtja, hogy semmit sem tud csinálni, felmondja a pápának a Hegyibeszédet a Máté evangéliumából, ahogy Zefirelli nagyszerűen megörökítette. S az Egyház zseniális: Ferenc halála után az ő szövegét követő tanítványait mind elégetik és az Illés testvér vonala megy tovább és a ferencesek is szépen besimulnak a kereszténységbe. Kálvin is: Szervét Mihályt elégeti a máglyán. Szervét Mihály kitálja azt a hülyeséget, hogy ez a Jézus nem is volt Isten. Hát-ha nincsen Szentháromság. Hát-ha Jézus csak egy marha rendes ember volt... na, így nem lehet életben maradni! Ekkora dogmatikai csúszásokkal! Erről Sütő András írt egy drámát: Csillag a máglyán. Ebből a 16. századból mégis meg

kell említenem valamit magyar vonatkozásai és Bokor-vonatkozásai miatt. A német reformációt csinálja Luther. A francia reformációt csinálja Kálvin (Genf) és a svájci reformációt csinálja Zwingli (Zürich). Ebből a zwingliánus reformációból születnek meg magyar nyelven a habánok. Arnold Huttert 1526-ban, a Mohácsi Csata évében az innsbrucki székesegyház előtt épített hatalmas máglyán elégeti a pápa és V. Károly császár szövetségi ereje. Ez a zwingliánus ág Tirolban rájön arra, hogy aki keresztény, az nem katonáskodhat, aki keresztény, annak nincsen magántulajdona, aki keresztény, az jézusi közösségben él. Ezeknek a tiroliaknak a császári sereg elől azonnal menekülniök kell. Eljutnak Morvaországba, ahol a morva örgróf azt mondja, hogy nem kell katonáskodnotok, úgy gazdálkodtok a földön, ahogy akartok, ha nekem az adót fizetitek. V. Károly császár azonban szól a morva örgrófnak, hogy ezeket az eretnekeket zavarja el. Erre azok mit csinálnak? Átúsznak az ezeréves magyar határt jelentő Morván és máris a Felvidéken találják magukat. Kifejlesztik a habán fajanszművészetet, a habán ötvösművészetet és eljutnak Erdélybe is Alvincra. És élnek békeességben, mivel a Felvidéken a király az úr, itt Thököly és nincsen belőle zúr, nem akarja elégetni őket senki, Alvincen se akarja őket az erdélyi fejedelem elégetni, de Buda felszabadítása után a jezuiták azt mondják Mária Teréziának, hogy nem lehet tűrni ezeket az eretnekeket tovább. A férfiakat elviszik a dévai várbörtönbe, a gyerekeket pedig katolikus intézetekbe rakják be. Az utolsó maradvány Mária Terézia uralkodása alatt közel negyven fokos hidegben a Fogarasi havasokon át kimenekül az országból és Bukarestbe megy. Bukarestben ott vannak Nagy Katalin cárnő követei és előttük mondják el a török vazallus havasalföldi vajdának, hogy mi a baj velük. Erre azt mondja Katalin cárnő követsége, hogy nálunk nem kell katonáskodnotok, nálunk nincsen kötelező katonai szolgálat; hogy vagyunk közösségben éltek az bennünket nem érdekel, a lényeges csak az, hogy fizessétek az adót. És száz évig ott élnek a habánok. A habán szó abból ered, hogy „haushabe”-nak (házat birtoklás) mondták a faluközösségeiket. Ez így van a 19. század végéig, amikor is Tolsztoj idejében bevezetik a kötelező katonai szolgálatot Oroszországban is. Nem verbuválás alapján megy tovább: mégiscsak katonáskodni kell. Ekkor kimenekülnek Amerikába. S ekkor kiált nagyot a jézusi Tolsztoj, hogy ilyen disznóság még a Szent Oroszország történetében nem volt, hogy az embereket gyilkosságra kényszerítik. Az Első Világháború idején keresztények és szocialisták találkoznak abban a gondolatban, hogy német keresztény nem ló francia keresztényre; német szervezett munkás nem ló francia szervezett munkásra – de bevonulnak és lönek. Ennek a keserű tapasztalatnak az erejében egy ezernyolcszáznyolcvanas években megszülető Arnold a barátaival létrehozta a Bruderhof nevű közösséget. Ennek az alapító nemzedéknek az életben levő tagjai tíz évvel idősebbek tőlem. Ezek tapsolnak a Bokornak, amikor 79-ben M. Jóska elkezd a szolgálat megtagadást és utána harminc Bokor-tagot elítélnek; azzal, hogy „magukat a saját püspökeik is elítélik”. És levelet kapok az alapító nemzedéktől, amely üdvözlő bennünket, mint akik a 20. század hetvenes éveinek a

végén újból fölfedezzük a kereszténységet. Nagyon nagy barátság jön létre, 90-ben az alapító nemzedékből Hans Meyer 80 éves aggastyánként eljön hozzám Budaváriba (Óbudavár) az én egyházból-templomokból kitiltottságom orvoslására épített lelki gyakorlatos házamba. Találkozunk vele és vagy száz Bokor-tag meglátogatja Amerikában meg Angliában az ő házaikat. Én háromszor voltam náluk. Az, amit körükben láttam a legkülönbébb abból, amit jézusnak ismerem a kereszténységben. Harmadik utam alkalmával – ez vagy öt éve volt – együtt dolgoztam velük egy hetet. Egy bútorgyárunk van; kétszáz fős közösségekben élnek a világ különböző pontjain, de ez mind ennek a bútorgyárnak a bedolgozó részlege. Ha tudtam volna elhoztam volna egy játék kocsit, aminek az egyik alkatelemét én is gyártottam... Ez külön ügy – az is, hogy mintegy száz Bokor-tag meglátogatta őket és egy sem maradt ott, én sem. De én azt mondhatom, hogy nekem van közösségem, mert piarista vagyok. De más se maradt ott; s ami még nagyobb disznóság: nem csináltuk meg a mintáját. Ma erős Bokor-kedélyeket hangolok magam ellen, amikor – így mondom, többes szám első személyben – szövegeljük a jézusit, de Jézus nem szövegelte a jézusit, hanem csinálta a jézusit! – Mecsoda különbség, mondják ezt a Dob utcában... Közelmúlt és ma?... Hogy mégis mondjak valami pozitívát is itt, ebben az országban... Amikor a visnyeszéplakiakat megismertem, akkor újraéledtem. Ezeknek az embereknek van Istenük, az biztos: egyháztól erősen befolyásolt és egyháztól nem befolyásolt istenképük – ez nem egységes. Ami őket összetartja az az, hogy visszamennek a kultusz korába. Intelligens emberek, de az egyik rackajuhot tenyészt, a másik hucul lovakat, amilyeneken bejöttünk a Vereckeai hágón át a Kárpát-medencébe, őshonos gyümölcsfákat a harmadik, a negyedik méhészkedik, az ötödik fát farag. Nőt farmerben látni nem lehet, mind szoknyát hordanak, kendőjük van; nem járnak fodráshoz se a férfiak, se a nők; nem készítik ki magukat; s M. Piroskának a harmincas évei végén van hat apró, gyönyörű gyermeke. Anyukák – újból olyan anyukákat találok, mint amilyen anyukám nekem volt, akinek az volt a dolga, hogy a hét gyereknek meglegyen mindene – a nyolcadik gyermeke az apám volt, akivel veszekedett, hogy nem tud kijönni ebből; mire apám: Se lopni, se betörni nem vagyok hajlandó, ezt kell beosztani. Együtt élünk: hét gyerek, két szülő és két nagymama és anyuka hatvan deka húst vett vasárnap és még egy hétköznap és azt tizenegy felé vágta, mindenkinek jutott öt deka. S elég volt. A többi napokon pedig pírított hagymából csinált húspótlót a babfőzelékre vagy sárgaborsó főzelékre. Szóval anyukák vannak és az apukák nem járnak el dolgozni, mert Visnyeszéplak nem falu, hanem „szer”, ami annyit jelent, hogy minden házhoz tartozik két- három hektár föld és keményen dolgoznak ott reggeltől estig. Négyhetente ott töltök egy hetet vagy egy pár napot. Miközben az olyan „szövegelő körösztények” – mint amilyenek én a Bokrot kezdem látni – fogynak, ők 91-ben kezdték, két ember – s most száz fölött van a számuk. Hát ez lenne „a kereszténység szerepe régen, a közelmúltban és ma”...

M. I.: Elgondolkoztató és zavarba ejtő, hogy hogyan volt lehetséges ekkora gondolati váltás az után, hogy a jézusi üzenet ilyen hatalmas erővel robbant be a világba? Hogy tűnhetett el szinte nyomtalanul, hogy aztán Pál kapja fel, aki sajátosan átértelmezte és akinek a nyomdokain végül is eljutottunk a fogyasztói társadalomba? Hogy lehet, hogy hallat-

lanra vesszük ma is, amit Jézus tanított? Hogy a páli tanítás határozza meg Európa – sőt, némi túlzással: az egész világ – kultúrtörténetét és gondolkodásmódját?

B. Gy.: Ez a gondolat engemet is gyötör. De kénytelen vagyok megállapítani, hogy az Istennek az a gondolata, amit Jézus megfogalmazott – ha Isten Fia Jézus, ha nem; nem döntöm el (G. Bandival nem vitázom, mert csak hihetek ebben is, meg abban is) – ez a gondolat az ember bölcsőjébe bele van rakva. Nincsen olyan szülő, aki ne azt kívánná a gyerektől, hogy legyen jó, hogy neki engedelmeskedjék. Nos, a civilizációs fázisban a gyerek mondja meg a szülőjének, hogy mi a jó neki. – M. Laci a Bokor-táborban előadást tart arról, hogy próbálja az ötgyerekes családapá megérteni azt, hogy a gyereke mért nem akarja azt, amit ő akar. Na, ez nem fordulhat elő a kultusz és a kultúra idején. Mert én nem mertem kimondani, de még kigondolni sem – a kigondolásért még nem járt semmi, de ha kimondtam volna, akkora két csárdás pofont kaptam volna apámtól – s ennek következtében lettem emberré. – Ja, miután leérettségiztem, akkor én már mindent tudtam; nekem odahaza többé nem dumálnak! Ha nem megyek el piaristának, akkor is elmegyek hazulról és kérek a piarista igazgatótól valami gróf-gyereket, akit nevelek – úgy, ahogy Gyulai Pál meg mások is neveltek: kaptak kosztot, ágyat meg valami zsebpénzt. Az egyik mellékterméke ennek az 1,2- es rátának, hogy szegény szülők kapkodják a fejüket, hogy megvegyék azt, amit a gyerekük akar. Borzasztó történeteket tudnék mondani, ahogy a gyerekek határozzák meg a szülőknek az életét, amit tulajdonképpen nem is csodálok, mert az apa is és az anya is reggeltől távol van – nem is tudom, hogy ki neveli a gyereket, akinek személyiségi jogai vannak, őt nem lehet megpofozni se az iskolában, se odahaza – ez egy elpusztuló világ. És a jézusi újra és újra fölbukkan, mert benne van a bölcsőben. Az ember tudja azt, hogy jónak kell lenni – mindaddig, amíg el nem következik a civilizációs fázis, amelyben mi magyarázunk a szüleinknek és akkor fekszünk le és azzal, akivel akarunk, házasság nélkül, a nagylétai normát lehányva. Elhoztam egy verset, Arany János írta 1850 szeptemberében. Arany János számomra egyike a legjézusibb embereknek. A Petőfi-féle barátság belevitte őt a forradalomba és két hétre ő is bevonul – lementek Szalontára segíteni a honvédek oldalán álló aradi vár védelmét. Szalontai barátai mindenáron azt akarták, hogy legyen ő is tiszt – nem, ő csak közlegény maradt. 1850 március 15-én ír Arany János egy verset, aminek ez a címe: Évnapra. 49 október és 50 március között eltelt hat hónap... Olyan ez, mint a VI. Pál, a „Hamlet-pápa” – azt se tudja, hogy fiú-e vagy leány. Örüljön, hogy van „Talpra magyar, hí a haza!” – vagy örüljön meg miatta, mint Széchenyi, hogy ez a hülye Kossuth mit csinál?! Elbánhatott a Görgey segítségével a császári hadsereggel, de Napóleon leverése után 1815-ben a monarchák Szent Szövetséget rendeltek – tehát Paskievics eljön a kétszáz ezerrel... s Görgey mit tehet mást? Csináljon még negyvenötezer magyar vértanút? S leteszi a fegyvert. Erről az egész problematikáról szól az, amit megint hat hónappal később ír: Gondolatok a Békekongresszus felől. A Békekongresszust a mormonkeresztények csinálják; mert hát mégiscsak

disznóság az, hogy mit csinálunk mi itt e földön... Úgy képelem, hogy ha fölmegegyek halálom után a mennyországba, akkor ott Jézus ezt a verset olvasgatja... A Hiszekegy az Istent mindenhatónak mondja. – Nem! Az Isten mindentadó: mindent ad, amit tud. Te pedig csinálsz vele azt amit te tudsz, én meg csinálok vele azt amit én tudok. Azt fogom mondani nekik odafönn, hogy ez tellett tőlem. Nem tudtam megváltoztatni a világot. Hiába mondja nekem N. Attila barátom, hogy „a keresztény kor után következik a Bokor” – nem következik. Egyelőre nem látom, hogy nem következik be az, amiről ez vergődik, hogy elborít mindent, mint a tenger fővenye – mert a Bokor is tele van már karrier-nővel. Ki akar anyuka lenni? Van – de félek, hogy ujjal mutogatnak rá. Lehet, hogy az Istent ez is kielégíti – nem tudom, mert még nem voltam Isten... Tudja azt, hogy ennyi lehetséges. Ha szabadságot adott, ha eljut valaki odáig, hogy ki tudja mondani, hogy „én” és tud gondolkodni és tudja azt, hogy az Isten gyermeke s tudja azt, hogy ezt meg ezt kell megvalósítani – hát Torquemadának van igaza: amit Jézus akart, az nem megvalósítható. Ami megvalósítható, azt csinálja az egyház. – Hát nekem nem kell az, amit az egyház csinál. Ezt a disznóságot, hogy Jézus nevében összeállok az urakkal, akik megosztják velem a milliárdjaikat – neem... amikor hajléktalanok vannak az utcán; amikor egy egész nemzet leszokott a termelésről, amikor mindenki csak árul és abból él, hogy segínyt kap és árulja a globalizált világ termékeit. Azon kell gondolkodni, hogy személy szerint miért vagyok felelős. Azért kértelek meg téged és Ancsát, hogy ti miniszterlátatok a kilencvenedik születésnapomon, mert ti jó negyven esztendővel ezelőtt megtettétek azt, ami tőletek tellett. Hogy a gyerekeitek mit csinálnak, azért nem vagytok felelősek. A tizenhat gyermekes K. Náci is azt mondta: „Jó, apa-anya, ti megtettétek ezt, mi majd tesszük azt, amit jónak látunk. – Nem tudom... nem tudom, hogy az Isten meg van-e ezzel elégedve... ha én volnék az Isten, én elégedetlen volnék.

(folytatjuk)

NOVÁK GYULA

AZ ATYA EMBERI RAJZA

(2.)

4.7 Szegény fiam... Drága Fiam! (20-24)

Hol lehet az én szegény, szerencsétlen kisfiam? Őfelőle gondolkodom és érte imádkozom naponta. Ha tudnék segíteni rajta! Szörnyű ez a tehetetlenség.

Istenem, viselj gondot helyettünk is a megtévedt gyerekekre! Óvd meg őt a bajoktól! Távolítsd el tőle a kísértőket, akik rossz útra vezetik! Adj nekünk lehetőséget, hogy segíthessünk rajta! Hogy el ne vesszen!

Mit látok ott az út távolában?! Atyám! A fiunk lenne...? Milyen rongyos, lesóványodott... Szegény fiam... Sietek már... fújtatok... nehezen bírom ezt a nem nekem való tempót...

Drága Fiam! Hát itt vagy végre... Hagyd most ezt! Igenis fiam leszel ezután is. Ezért adatom rád a korábbi ruhádat, hogy mindenki lássa: újra fiam vagy! Nagy ünnep ez a mai: az újjászületésedé! Ne késlekedjünk, szolgálók, készítsünk lakomát, vágjuk le a hizlalt bor-

jút! Örvendezzünk együtt, vigadjunk! Éljen soká az elveszett, de újra megkerült Fiunk!

4.8 Az öcsémet jobban szeretik... (25-30)

Elég volt mára; a nap hevéből is, a munkából is. De mit hallok a házunk felől? Közelebb megyek. Zenélnek, kurjongatnak? Hé... hé, Jani, mi történt ott...?

Ah, hát így állunk... hát ezt érdemlem én... hagy-nak kint dolgozni estig, ahelyett, hogy valakit, mondjuk ezt a Janit, Jósikát, Misit vagy Mariskát, Katit, Örszét kiszalajtották volna értem... Elkezdenek vigadozni nélkülem... aki szüntelenül dolgozom... csak mert visszajött ez a link öcsém... ó, hogy kezdem gyűlölni! Hol itt az igazság?

Azt követelem, az igazságot; mert röstellem beval-lani: elviselhetetlenül fáj, hogy hátrább soroltak a szülői szeretetben.

Hát csak vigadjanak maguknak, én ugyan be nem megyek!

4.9 Istenem, bocsásd meg szülői tökéletlenségeimet! (28b-32)

Óh, Istenem, Istenem! Bűnt követtem el; belefeledkeztem kisebbik fiam szeretésébe, s közben a nagyobbikra egyáltalán nem gondoltam. Bocsásd meg, Istenem, ezt a vétkeket, amivel nagyon nagy fájdalmat okoztam az idősebbiknek. Ki is megyek hozzá, hogy jóvátegyem valamiképp mulasztáso-mat.

Súlyos sebet ejtettem rajta, sajnós... nagyon megbántva érzi magát. Emiatt vagdalkozik, gúnyolódik, és ez utóbbiba a vita hevében én is belecsúsztam.

Istenem, nekem meg az fáj, hogy öccsének hazatérte miatti nagy-nagy szülői örömben mintha semmi része nem lenne. Sőt, gyűlölködik!

4.10 Majd' két évezred után – rehabilitációs kérelem

A példabeszéd idősebb testvéreként – a rám kiosztott negatív kép által – a 64 emberöltőnyi idő alatt túlon túl sokat szenvedtem. Mi lehet ennek az oka? A kezdetleges értelmezések? Az erőszakolt vagy csak kényelemből elfogadott ellentétpár megragadása? Aztán a századok során készen kapott klisék ismételtetése? Nem tudom. Ám ami sok, az sok. Ennyi idő után érthető, hogy elfogyott a tűrőképességem, most már szólok: elég a méltánytalanságból. Abból a – talán könnyű értelmezhetőség miatti, de vallják be: kicsit gyermeketeg – szereposztásból, hogy van a tökéletes és végtelen szeretetű Atya; a bűnös, de megtérni képes fiú; s végül én, a szürke, az unalmas, sőt... Én vagyok a farizeusok megtestesítője; a gonosz testvér; az apának hálátlan fia, aki sohasem szerette őt; a tékozló testvéremnél is rosszabb, mert megtérésre képtelen vagyok stb.

Hát volt egy rossz szavam is az öcsémnek – a példabeszédben rögzített – szemtelen követelőzésére? Nem türtem eleget már előtte is miatta? És visel-

nem kellett szüleim búskomorságát a távolléte miatt. Azt hiszik, ezt semmi, nap nap után elviselni?!

Mert nagyon is igyekeztem megérteni a szüleimet. Amennyire ez a gyerekiükől telhet, beleéltem magamat nehéz, szülői helyzetükbe: hogy hiába teszik a legjobbat gyermekük érdekében, hiába élnek él példás, szorgalmas életüket, a csődöt kell megtapasztalniuk.

És tisztelettel elfogadtam szüleim döntését: az örökrész idő előtti kiadását. Igaz, csakis szüleim iránti tiszteletből; testvérként én ennyire nem lettem volna képes. Csodáltam is őket ezért.

Nem voltam féltékeny, hiszen láttam én is előre, hogy a távozással nem lesz boldog az öcsém, hiába duruzsolták tele fülét a jövő-menő „barátok”. Egy dologban teljes összhangban voltam szüleimmel: egyelőre tehetetlenek vagyunk.

Éltem tovább normális életemet a szülői házban, pontosabban: próbáltam, de kicsit többet kellett tennem.

Gazda szeme hizlalja a jószágot. Régen rossz annak a gazdának, aki nem tartja rajta szemét a gazdaságon. Öcsém távozása után – apánk lelki megroggyanása miatt – e szerep is részben rám hárult.

Azt meg ugye nem gondolják komolyan, hogy nekem is folyton-folyvást az utat kellett volna kémlelnem, amilyen öcsém hazatérhet?

Hiszen

- a) nem igazán a testvér gondja az öcs hazatérése; ez jellemzően szülői aggodalom;*
- b) jól nézett volna ki az a gazdaság, ha mindketten csak az utat nézzük...*

Persze sokat gondoltam távolléte alatt öcsémre, hiszen évekkal azelőtt még nagyon jóban voltunk. Nem tudom magamat vétkesnek látni az ő lesüllyedésében. Sajnál-tam őt is, szüleinket is. Ezért olykor kértem a Gondviselőt, irgalmazzon családunkon és juttassa vissza hozzánk testvéreimet.

És lám, valószínűleg nem elsősorban az én kérésemre, hanem szüleink szünni nem akaró esedezéseinek eredményeként megadta mennyei Atyánk: öcsém visszatért. Istenem, milyen felszabadultan fogadtam volna öcsém megváltozását, hazatérését; mennyire örültem volna apa-anya boldogságának, ha szüleink nem követik el akkor azt a fájó otrombaságot! De hát emberek ők is, éppen ezért ejthetnek hibákat. Mert ebben az esetben csak erről van szó: hibáról; nem pedig bűnről, hiszen szándékosság föl sem merült.

Tudtam én ezt a kritikus pillanatban is, de nem segített rajtam: lelkem mélyéig megbántódtam, mivelhogy én csak egy felejthető családtag vagyok... Apánk fölfogta mulasztásának szörnyű hatását, ezért jött ki azonnal kérlelni. S ami ott történt, az – emberileg nézve (s könnyögöm, hogyan nézhetjük másként?!) – teljességgel természetes, ugyanakkor sajnálatos.

S mondom még valamit Önöknek: akkor, ott a ház előtt ugyan kis időre szükségem volt, hogy földolgozzam az eseményeket és értékén kezeljem szüleim mulasztását, ám ennek eltelte után megöleltem apámat, egymás vállán sírtuk ki magunkat, és bementem, hogy öcsémet is magamhoz szoríthassam, s együtt örüljünk a több vonatkozásbeli katarzisz utáni együttlétnek.

Ez utóbbiakat – természetesen – nem tudom bizonyítani (s ki tudja az ellenkezőjét?), de ha jó szándékkal, beleérzéssel közelítenek a példabeszéd megértéséhez (és persze hozzám), hiszem, Önök sem jutnak másra.

Mert ha csatlakoznak az engem megátalkodottnak kikiáltók kórusához (az anyagiak miatti testvérgyűlölet – teljességében megalapozatlan – vádjáról már nem is beszélve), akkor Önök egyrészt elvitatják jóhiszeműségemet, másrészt egytől-egyig elítélik saját magukat is, hiszen az én helyemben Önök sem állhatnák meg jobban a helyüket.

Végül egy köszönet: Szent-Iványi Sándornak, egyik kései (1929) értelmezőmnek, aki külön elmélkedést szentelt csak (!) nekem, és páratlan módon méltányosan kezelt; szorgalom s kitartás mellett józan-ságot és jóakaratot olvasott ki jellememből.

4.11 Ember vagyok én is

A tényleges főszereplő én vagyok: az apa. Zavaró (néhány értelmező: Bulányi, Gromon és Rembrandt hiányolja is), hogy nincs legalább egy nő szereplő a példázatban: a feleségem. Ennek okáról a szerző mondhatna valamit... Helyette én csak találgatok: a mi időnkben a nő nagyon alárendelt szerepű volt. Tekintélyesebb volt feleségem tetteit is rám vetíteni. Ezért nézzék el nekem ezt a kettős szerepet egy személyben.

Engem is alaposan félrekezel az utókor: emberségtől megfosztottak, és mindjárt az Atyaisten képét ragasztották rám. Ezáltal tetteim értékét leszállították, hiszen ami egy embernek iszonyúan nehéz, Istennek nyilván nem az. Holott – amint mindjárt rámutatok – nem vagyok több, mint egy ember.

Ha én lennék az Atya mintaképe, biztosan nem két gyermekemről tudnának (Ter 1,28). Vagy ha csak ennyiről, magyarázatot kapnának ennek okáról.

Az örökrész kiadása nem emberi? Higgyék el, ehhez sem kell Istennek lenni. Nehéz meghozni egy ilyen döntést, de szorult helyzetében az ember erre is hajlik.

És elveszett fiam visszavárása nem emberi? Nagyon is az.

Vagy a visszafogadása nem képzelhető el egy embertől? De igen, a szülő képes rá.

És legfőbb érvem emberségem mellett az a nagy hiba, amit kisebbik fiam visszatértekor elkövettem.

Jómódú gazda voltam, szolgák álltak rendelkezésemre. S nemde első dolgom lett volna idősebb fiamhoz egy szolgát futtatni a hírrel, hogy rögtön jöjjön haza ő is ünnepelni?! Ehelyett hagytam kint dolgozni, mi pedig vigadozni kezdtünk. Nagyfiam végigdolgozta a napot, mit sem sejtve, fáradtan hazatért; hallva a muzsikát és táncot, ÖNEKI KELLETT MEGKÉRDEZNI EGY SZOLGÁTÓL, hogy mi történt!!! Borzasztó hibát követtem el nagyobbik fiam lelke ellen. Bevallom, annyira megörültem elveszett fiam megkerülésének, hogy teljesen elfeledkeztem minden egyébről, csakis övele foglalkoztam, nem tudtam betelni vele. Amint ész-

leltem a bajt, siettem is ki a ház elé, hogy megmagyarázzam bátyjának a helyzetet. Kérleltem, hogy értse meg az örömünket... Nem a legjobb sorrendben jöttek elő belőlem a szavak, így szükségszerűen szavainkkal is megbántottuk egymást. De hála az Isten által vezérelt fiam okos, szerető szívének, végül összeborultunk és megbocsátottunk egymásnak. És higgyék el neki – magam is tanúsítom –, bejött és együtt ünnepeltük testvére új életre kelését.

Zárszóként:

Köszönöm a szereplőknek jóleső segítségüket az értelmezésben. Kell-e mondanom, mennyire egyetértek velük...?

A példabeszéd végtelenül emberi és hiteles. Nem emeli föl ugyan az apát az Isten tökéletességébe, de éppen hibáinak megtartásával marad hihetően – vagyis hozzánk hasonlóan – emberinek. Minden mozzanat létszerű; emberi mivoltunkban lehetséges. S ennél fogva lehet példamutató, vagyis reális segítségünk, kapaszkodónk – evilági életünkben.

Miért e tökéletlen apa-kép? Talán hogy megmutatkozzék: még egy ilyen tökéletlen apa is milyen irgalmas tud lenni. Az igazi Atya ezt csakis felülmúlni képes.

5. Az előttem jártak/járók tárgyi eredményeiből

A tékozló fiú példázata 1-2. www.biblia.hu.

Semmitmondás.

A tékozló fiú bátyja. www.adventista.hu.

A báty extrapoláció által sok gonoszszaggal felruházva.

Az Úr Jézus példázatai. Stuttgart. Evangéliumi Kiadó, 1991 (?)

A tékozló fiú: gátlástalan ember. Az atya: Isten. A nagyobbik fiú: öngazult ember (= frástudók, farizeusok).

A fiatalabbik elvitte a részét, tehát ami maradt, az mindentől a nagyobbik fiúé lesz. De akkor kié volt a levágott húzott borjú?

Békés-Dalos: Újszövetségi Szentírás, Róma, 1971.

„... egyrészt a bűnbánó ember lelkivilágát, másrészt Isten végtelen irgalmát és szeretetét mutatja be...”

Benyik György: A tékozló fiú parabolája. <http://www.vigilia.hu/2003/v0303.html>

„Jézusnak az Evangéliumokban olvasható példázatai azonban nehéz helyzet elé állítják az olvasót, mivel a szerkesztés következtében más szituációban adja elő az evangélista a parabolát, mint azt Jézus eredetileg elmondta. Pedig a parabolákat gyakorta értelmezte az a szituáció is, amelyben elhangzottak. Aki most olvassa az Evangéliumokat, már kevesebb információt kap arról a szituációról, amelyben Jézus elmondta, mint arról az intencióról, amelybe az evangélista értelmezni akarta a parabolákat...”

A történet két jól elkülöníthető részből áll: a 11–24 versben a tékozló fiú a főszereplő, a másodikban, a 25–32 versben a nagyobbik, a hűséges fiú kerül előtérbe. J. Wellhausen felvetette annak a lehetőségét, hogy esetleg a második rész nem is tartozott az eredeti parabolához, érveit azonban a magyarázók többsége nem tartotta meggyőzőnek, még akkor sem, ha H. Klein feltételezése szerint ezt Lukács közösete fűzte az előző részhez. Az lehetséges, hogy Jézus maga tovább mesélte a történetet egy más helyszínen. Bármelyik megoldásra magyarázat lenne az, ha stilisztikai változás lenne a két szakasz között. De bár Ed. Schweitzer azt állítja, hogy az első részben több szemitizmus van, mint a második részben, sajnos állítását éppen J. Jeremiás cáfolta, aki arameizmusokat mutatott ki a második részben is. Arról nem is beszélve, hogy a történet eleve két fiúval indul, ami már az elején feltételezi, hogy valamikor a másik fiúnak is fontos szerepe lesz a történetben. Azt nem tudom megítélni, hogy igaza van-e Bolyki Jánosnak, miszerint a második részért született meg az első, bár feltűnő, hogy a magyarázók

szívesebben foglalkoznak az első fiú élethelyzetének magyarázatával, mint a másodikéval. Inkább azt kell feltételeznünk, hogy két egyforma fontosságú szakaszszal állunk szembe.

Lukács 15,11–24

A tékozló fiú kikéri örökségét. A tékozló fiú hazatér.

A tékozló fiút befogadják.

Jézus-mondás zárja a szakaszt.

Lukács 15,25–32

Idősebb fiú távol van.

Idősebb fiú nem akar hazatérni.

Az apa őt is be akarja fogadni, kérleli.

Jézus-mondás zárja a konfliktust.

Ez a szerkezet inkább az iker-parabolákra emlékeztet, mintsem a kiegészítésre. Nincs igaza J. Schmidnek, amikor azt állítja, hogy semmit sem veszítenénk a mondanivalóból, ha a parabola befejeződne a 24. versben. Igaz, ebben az esetben egyszerűbb lenne a történet, legalábbis a mi logikánk szerint...

De a történetet lehetséges más szinten is olvasni, mégpedig a nemzeti hovatartozás szintjén. Mint azt Kozma Zsolt megállapítja, felfogható Izrael és a diaszpóra kapcsolatának összefüggésében. Ezen szemlélet szerint ugyanis, aki leválik a jeruzsálemi és a palesztinai közösségről és elmegy a pogányok közé, az már önmagában tisztátalanná válik. Ez esetben a történet ifjú hősének a vétke az aposztázia lenne, vagyis elszakadás a szent néptől. A pogányok között élő diaszpóra zsidóságban számszerűen többen éltek, mint a palesztinai közösségben, de mégis az utóbbit tartották szentnek. A diaszpórában a Szentírást görögül olvasták, és nem minden törvényt tartottak meg. Az idegen asszonyokkal való érintkezés pedig egyértelműen szakítást jelentett a vallási »qahal«-lal. Ez esetben a parabola a palesztinai zsidók és a diaszpóra konfliktusát fogalmazná meg.

Az értelmezők számára a legnagyobb problémát az okozza, hogy egyik történetben sincs semmiféle földrajzi utalás, sem az elveszett báránynál, sem a drachmánál, sem a tékozló fiúnál. Vagyis feltételezhetjük, hogy Lukács mindhárom történetet egyszerűen besorolta az úti beszámoló, útközben történt elbeszélések és események közé. Azt is tudjuk, hogy ez az úti beszámoló megszakad, mert Jézus két különböző évben zárandokolt Jeruzsálembé, amit csak János evangéliuma különített el élesen, Lukács nem jelezte, hogy melyik esemény mikor történt. Emiatt szerkesztett sorrendnek tekinthetjük a példabeszéd-sorozatot, amelyet az evangélista szándéka határozott meg. Vagyis lehetséges, hogy ezeknek a paraboláknak Jézus szóbeli igehirdetésében más volt a »Sitz im Leben«-jük, de most ebben a konfliktusba helyezte őket Lukács.

Több értelmezési lehetőséget felvet. Ám az idősebb fiú, „... látszólag kegyes és tiszteletreméltó, belsőleg viszont üres és az Istentől elidegenedett”.

Bloom, Anthony: Elmélekedések. Pédabeszéd a tékozló fiúról. www.atanaz.hu.

A báty pillanatnyi sértődött állapota állandó gonosz-sággá merevítve.

Bulányi György:

Városmajor, 2004. március 21. (Beszéd a tékozló fiúról.)

„Lukács csúcsa a tékozló fiú.” Dia-skorpionidzein magyarázata. Lehet-e megbocsátani bocsánatkérés nélkül? A megbocsátástól még nincs Isten Ország. De a kérés a megbocsátás feltétele.

Törökbálint, 2007. március 18. (Beszéd a tékozló fiúról.)

Hiányzik a női személy: a feleség, az anya. (Rembrandtnak és Gromonnak is hiányzott: ők sajátosan érzékelik/érezkelteik a jelenlétét.)

Említi a márc. 7-én történt felvetésemet az idősebb testvér „rehabilitációját” illetően; nem kíván állást foglalni.

Bundschuh, Rick et al.: Jézus példázatai. 2002.

„Az idősebb fiú szavai elárulják, hogy nem osztotta apja szeretetteljes, együtt érző hozzáállását. Úgy néz ki, még az apját sem igazán szerette. Kötelességből engedelmeskedett neki, és még most is a sülteken és a lakomán járt az esze, nem pedig azon, hogy élvezze apja szeretetét és társaságát.”

Csákány Tamás: Tékozló fiú, tékozló atya. A másik fiú. www.refpasaret.hu.

A nagyobbik fiú nem tud beletörödni abba, hogy valami nem az ő elképzelése szerint történik. A szerző extrapolálja a múltba és a jövőbe, így sikerül feltételezéseit váddá fokozni: az idősebb testvér álnok; öccse – visszatéréssel – az ő anyagi megrövidítője.

Cseri Kálmán: Fölkelvén hazament. Pasaréti ref. gyűl. 1996.

84 oldalas füzet a példabeszédről; igen részletező. Ám a hagyományos kifejtés itt sem minden tekintetben meggyőző. Leginkább a logikai bucskázása okán: „... nekünk Istentől nem jár semmi jó. Ha Isten igazságosan azt adná, ami nekünk jár, amit megérdemlünk, akkor az a halálos ítélet lenne. Ezt azonban végrehajtotta Jézuson a kereszten...” (77. old.)

Ha valaki okos és módszeresen gondolkodik (akár hívő, akár hitetlen), nem nevezheti gyilkosnak – különösen nem Jézus-gyilkosnak – az Istent. És ha mégis, annak csakis egzisztenciális oka van. (Hogy ti. az egyházak „hivatalos” értelmezése szerint a páli megváltáselmélet az érvényes. S ha egy lelkész ezzel ellentétet hirdet, kipenderítik.)

Felelősség dolgában pedig – első gondolatra – óriási a különbség: egy magánember csupán a családja és közvetlen környezete számára lesz hiteltelen; egy hivatásos lelképásztorra (talán) többen hallgatnak, a felszenteltsége, hivatali háttere miatt. (Második gondolatra ebben a nagy különbségben már nem vagyok biztos.)

Csikós Csaba: A tékozló fiú példázata. Iskolakultúra 2000/1.

„Ugyanakkor Lukács – akárcsak a többiek – nem egyszerű redaktor, a szóbeli igehirdetés egyfajta »hermeneutika« volt, hanem a legigazibb értelmében vett író, alkotóművész, mely egy számára adott anyagból, mai szóval élve: nyers-fogalmazványból – hogy Mátét idézzük – »régit és újat hoz elő«. S ezzel neuralgikus kérdéssé válik, hogy vajon hamisít-e Lukács, amikor saját egyéniségének és sugalmazottságának hatása alatt dolgozik, jogosult-e arra, hogy az Üdvözítő alakját és a centrális üdvésményt saját személyén át-szűrve és átértelmezve állítsa elének? S egyáltalán, a csak nála fellelhető anyag nem csupán az ő jámbor fantáziálásának, írói alkotó-szabadságának produktuma-e?”

Csontosné B. Gyöngyi: Szentírásmagyarázat. Bíró, Budapest, 1995.

Sematikus.

Farkas Ignác: Jézus példázatai. Budapest, Ref., 1978.

A kisebbik fiú „Valószínűleg azért tette, mert független, szabad életet akart élni, gondolva, hogy akkor lesz igazán boldog, ha teljesen a maga ura lesz.”

„Pedig ez súlyos és végzetes tévedés! Hiszen a szülők nem zsarnokoskodni akarnak, amikor gyermekeiknek bizonyos korlátokat szabnak. Azért teszik, mert tudják, hogy a gyermeknek szüksége van korlátokra, bizonyos határok megtartására; mint ahogy a folyónak is szüksége van partokra, amelyek a mederben tartják. Ha a folyó két oldalán nem lennének ott ezek a partok, ezek a »korlátok«, pocsolya lenne a tó vizéből, és sem ereje, sem tisztasága nem lenne.”

„A szülők tehát végeredményben a gyermek iránti féltő szeretetből teszik, amit tesznek, s nem önkényeskedésből vagy zsarnokoskodásból. Jaj annak a gyermeknek, akire a szülei mindent ráhagynak.”

A fiatalabb fiú, „... pogányok lakta területre ment. Talán a Dekapolis-ba... ahol görög nyelvű és műveltségű emberek laktak.”

Gellérd Imre: Miért hagyta el a tékozló fiú apját? 1-2. www.kereszteny.hu.

Nem informatív.

Gromon András: Lukács-magyarázat (megjelenés előtt, a szerző hozzájárulásával).

„A köznapi felfogás szerint az alábbi példabeszéd főszereplője a »tékozló fiú«, csakhogy vele egyenrangúan fontos

szereplő a bátyja, a tényleges főszereplő pedig az apa. Nem allegóriáról van szó, hanem az életből vett történetről, amint Isten kétszeri (körülférő) megnevezése is mutatja (18. és 21.: »az ég ellen és ellened«); az apa tehát nem Isten, hanem egy földi apa, de bizonyos szöfordulatokon mégis átcillan, hogy szeretetével mégiscsak Isten jóságát példázza...”

„Ebben a példabeszédbeli apa alakjában Jézus hihetetlen lélektani pontossággal rajzolja meg Isten nőiesanyai és férfias-apai vonásait...” (Rembrandt is így látta.)

„Az idősebbik fiú szemléletmódja és viselkedése hajszál pontosan megfelel a farizeusokénak és írástudóknak...”

„Ilyen az Isten! Ilyen jóságos, ilyen irgalmas..., ekkora a szeretete, ekkora az öröme az elveszettek hazatérésén!”

Holland, Elder Jeffrey R.: A másik tékozló fiú. www.lds.org.

Az idősebb fiút marja a sárga irigység.

Jeremias, Joachim: Jézus példázatai. Debrecen, 1990. Általános, elméleti mű.

Kodell, Jerome, O.S.B.: Evangélium Szent Lukács szerint. Kommentár. www.theol.u-szeged.hu/konyvtar/szibikom/3lukacs.html.

„Jézus példabeszédei közül bizonyára ez a történet a leghíresebb. Amellett, hogy a lelki beleélés klasszikus példája, a történet irodalmi gyöngyszem. Ezen a történeten keresztül Jézus megvilágítja, milyen megdöbbentő méretű fogadtatás lehetséges az Isten országában. A hagyományos cím túlságosan elfogadott ahhoz, hogy megváltoztassuk, de ez a történet helytelen elnevezése. A történet egy apáról és két fiúról szól, de lényege az apa mindkét fia iránt tanúsított tékozló szeretete, nem pedig az, hogy a fiatalabb fiú eltékozolja a földi javakat.”

Kosztolányi István dr.: A Biblia. Szent István Társulat, Budapest, 1973.

Nemzetek és társadalmi csoportok ábrázolását látja benne. A fiatalabbik fiú a pogányokat, az idősebbik fiú előbb a zsidó népet, utóbb (4 mondattal hátrább) a farizeusokat, az apa az isteni irgalmat jelenti.

Legeza József dr.: Homíliák a tékozló fiúról (2006. 02., 2007. 02.).

A hagyományos értelmezés őrizése.

Musits Antal: Homília a tékozló fiúról (2007. 03. 18.).

Az apa = az irgalmas Isten. Az idősebb fiú = aki mindent tud, mint az újságrók és a sekrestyés.

Nouwen, Henri J. M.: A tékozló fiú hazatérése. www.ursuslibris.hu.

Rembrandt festményének felhasználásával, szép megközelítés. Úgy látja, az apa egyformán szereti fiait.

Pardi Félix: A tékozló fiú. www.evangeliumihirmok.net.

„A tékozló fiú, amikor elhagyta az atyai házat, olyan szavakat használt, hogy: »add ki nekem«, jogait követelte. Bízott saját magában: add nekem. De amikor visszatért, szavai megváltoztak, mást mondott: »tégy engem«. Most érzi és tudja, hogy ő senki és semmi, és szüksége van arra, hogy valaki más változtasson rajta.”

Kicsit közhelyes; az idősebb fiúról alig szól.

Pröhle Károly dr.: Lukács evangéliuma. Evang. Egyet. Sajtóoszt., Bp., 21991. 247-250.

Kicsit visszhangozza Stöger. Az idősebb testvér nála is farizeus, sőt a farizeusok „kimerevített” képviselője: „... nemcsak alkalmi összeszólalkozás ez, hanem mély ellentét van atya és fia között.”

Stöger, Alois: A Lukács-evangélium. Prugg Verlag, Eisenstadt, 1975. 244-250.

Az apa hibátlan, az idősebb testvér – farizeus. Erőltetetten nagyok látszik a merítés az Ó- és Újszövetség hivatkozásait illetően.

Spinetoli, O.: Lukács. A szegények evangéliuma. Agape, Szeged, 2001.

Önálló gondolatokkal nem gazdagít.

Szent-Iványi Sándor: A tékozló fiú bátyja. In: Jézus emberarca. Cluj (Kolozsvár), Minerva Irodalmi és Nyomdai Műintézet R.T. 1929.

Igen meleg, emberi hang. Páratlan, nem szokványos megközelítés: hisz az idősebb testvér jóságában, a két testvér újra egymásra találásában.

Sztankóczy Zoltán dr.: A Máté, a Márk és a Lukács szerinti evang. magyarázatai. www.unitarius.hu.

„A ... példázat idősebb fivére viselkedik úgy, mint az »igazak«, mert nem fogadja el az Atya megbocsátó szeretetét az elveszett de megtért testvére iránt, és még az Atya felszólítására sem hajlandó megbékélni vele.”

Újszövetségi Szentírás a Vulgata szerint. Káldi György ford. nyomán, SZIT. Bp., 1928.

Nem sokra használható.

Varga Zsigmond: Lukács evangéliumának magyarázata. In: Jubileumi kommentár, 1967, ²1995.

„A fiú kétségtelenül kilátástalannak tartja helyzetét hazájában, és ez a palesztinai viszonyok ismeretében érthető. Ezért idegenben próbál szerencsét. De ha eddigi önállósulásával nem is tépte szét az apa-fiú viszonyt, most, amikor a kikért részt nem egzisztenciája megalapozására, hanem ennek megsemmisítésére fordította, föltétlenül megtette ezt a lépést.”

„Az apának ez a szeretete az, amelyet idősebbik fia nem ért meg... Az apa őt tekintette egész vagyona urának, de ő csak munkáját hánytorgatja fel, és apja szeretetlenségéről kesereg, teljesen alaptalanul.”

Veszela Tamás: Teljes öröm van tenálad. www.sze.hu.

„Nos nézzük, mi Isten igéjének első üzenete! Figyeljünk elsősorban a címre: »Tékozló fiú«. Elgondolkoztató, hogy miért pont ezt a címet kapta ez a történet. Tudjuk, hogy a Bibliában található hosszabb-rövidebb történetek fölötti címek nem közvetlenül a Szentírás részei. Nem tartoznak a szent szöveghez, a mindenkor szerkesztők igyekeznek egy jellemző utalással, címmel jelezni egy új történetet. Nyilvánvaló, hogy miért lett ez a cím: valaki valamit nagyon elront, a fiú nem bölcs sáfár, hanem valóban tékozló, aki elszórja, elpazarolja mindazt, amit apjától kapott.

Elgondolkoztam rajta, vajon nem adhatnánk ezt a címet ennek a történetnek: »a magába szállt fiú?« Vagy »Az atya szeretetét átélte fiú?« Netán »Az új életet kezdő, a hazatalált fiú«. A negatív jelzőtől eljutni valami pozitív gondolatig, az elrontott útra utaló jelzőtől eljutni a már megtapasztalt jó gondolatáig. Mert kétségtelen, megmásíthatatlan tény, hogy ez a fiú valóban elrontott valamit, nagyon-nagyon elrontott! De van már ott valami jó, valami reményre okot adó, valami bátorító jel is, amire nézhetek már, amit megerősíthetek, amit tovább növelhetek! Lehet, hogy nekünk, atyáknak itt kell kezdenünk! Meglátni és erősíteni a fiakban lévő jót! Nem könnyű feladat, főleg akkor nem, ha a fiú valóban tékozol, s ki tudja milyen utakon jár? Ha dacosan és hangosan közli, hogy »add ki a vagyomból rám eső részt«. De ugye látod benne a jót is, amit már Isten elkezdett és amit te szeretettel, hosszan túrva, alázattal, imádsággal a szívedben plántálhatsz, öntözgethetsz, hogy növekedjen a jó!”

White, Ellen G.: A tékozló hazatalált. www.adventista.hu.

A nagyobbik fiú gögös és gyűlölködő; haszonleső, kicsinyes, hálátlan, könyörtelen, „mindenkor farizeusa”, irigy.

Zaharov, Valerij, protoierej: Beszéd a tékozló fiú vasárnapján. www.magyarorthodoxia.org.

A fiatalabb fiú tékozlásakor az ördög rabja volt. A nagyobbik fiú nem téma.

Szobrászi verszó

„Meunier (1831-1905) érzékeny megfigyelője volt az életnek, mások szenvedései is lelke mélyéig hatották meg. Öreg korában a sors kegyetlen csapásaként, járvány alkalmával két nagyon szeretett felnőtt fiát veszítette el... A fehér márványból faragott »Tékozló fiú megtérése« című kétalakos szobormű ennek hatása alatt készült. Az ülő aggastyán előtt az egyik elhalt fiának arcvonásait viselő ifjú térdel.” (Soós Gyula)

Constantin Meunier: A tékozló fiú megtérése (1892).
99 éve Szépművészeti Múzeumunk kincse

VINCZE GABI

LELKIGYAKORLAT

(2.)

Ahogy hiteles, autentikus személyként, autonóm emberként, aki küldetést teljesíti, azaz az Atyától kapott, felismert, saját politikai –társadalmi (=szociológiai) - gazdasági és lelki, szellemi programjának megvalósítója, s mint ilyen, tanítóként, gyógyítóként - is - működik, Jézus élete természetes módon beágyazott volt kora és nemzete mindennapjaiba. Egy volt velük, egy volt közülük. Velük élt, velük evett, velük aludt, megvédte (=kiállt mellettük) és szolgálta őket, amikor erre volt szükségük. Példái ezért lehetnek magukkal ragadók, példabeszédei nem a tanult ember kívülről jött látását tükrözték, hanem a hallgatósággal közös, a tapasztalaton alapuló tudásra épültek.

Lássuk ezután a három területet külön-külön!

5.1. Jézus és a Birodalom

Jézus egy kicsi nemzet tagja volt, olyan korban, amikor ez a nemzet egy hatalmas birodalom uralma (elnyomása) alatt állt. Jézus viszonyulását a Birodalomhoz egyik leghíresebb (és legkevésbé értett) mondása foglalja össze: „A császárnak adjátok meg mindazt, ami megilleti a császárt, viszont adjátok meg Istennek, ami megilleti Istent” (Mk 12,17)! – A mondat második fele nem mellérendelten áll az első mellett (mintha bármit is mellé lehetne rendelni Istennek, és lehetséges lenne „két úrnak szolgálni” (Mt 6,24), hanem annak tökéletes fölérendelten („viszont”!), mint az a nézőpont, amelyből az adózást és minden más kérdést is tekinteni kell. Mondanivalója: Az *elsődleges* az, hogy megadjuk Istennek, ami őt

megilleti, mindenki másnak pedig csak annyit, ami ezután még „megmarad”, vagyis ami ebből következik, illetve ezzel nem áll ellentétben! (Ezért – és persze az általános érvényű ellenségszeretet jegyében – taníthatja Jézus nemzeti szempontból egyenesen „botrányos” módon, hogy ha a megszálló birodalom katonája „ezer lépésre kényszerít, menj el vele kétannyira”: Mt 5,41.)

Az emberi élet különböző rétegeiről szól ez a történet, (Mt, 12,17; Lk 20,24) más szintekről, különböző mélységekről, és magasságokról. Az adóforint, és rajta a császár képe azt a politikai keretet szimbolizálja, mely keret a megszállás alatt álló országban biztosítja Jézus népe számára a megélhetés szintjét, a kereskedést, a földműves által megtermelt termények ellenértékét, a halászatból származó bevételeket, a biológiai, a gazdasági, a társadalmi élet, és a család ellátásának fizikai zavartalanságát a mindennapokban. Az ember azonban nemcsak fizikai-biológiai lény, hanem teremtmény, Isten teremtménye, neki tartozik azzal, hogy teljesíti földi küldetését, azaz azt, amire a Teremtő őt megteremtette. Ez az adóforint szintjén nem értelmezhető kötelezettség, jóval több, jóval összetettebb szellemi, lelki, spirituális feladat az adó megfizetésénél, jóllehet nincsenek kevesen azok, akik a pénzt, a megkeresett, vagy a valahogyan (pl. Zakeus) megszerzett pénzt mindennél fontosabbnak tartják. A kérdező egyrészt ezt az általános nézetet, a pénz mindenek feletti, megkérdőjelezhetetlen fontosságát fogalmazza meg. Ugyanakkor kérdésében megjelenik egy másik uralkodó, az elnyomott nemzetek fiaiban mindig jelen levő gondolat, éspedig az elnyomó hatalommal szembeni ellenállás lehetőségének keresése, esetleg az adófizetés megtagadásának polgári engedtlensége révén. Az adófizetés ebben az értelmezésben nem más, mint az alávetettség elfogadása, belenyugvás az elnyomók/hatalmasok által megszabott körülményekbe, sőt ennek pénzügyi támogatása. A dénárral egy meghatározott nép fizetett adót (=zsidó nép). A kérdés mögött meghúzódó mindkét felvetésre, - azaz a Mammon mindenhatósága, másrészt az elnyomott népek jogos felszabadító harca az elnyomókkal szemben, melyet jogosnak, természetesnek és általánosnak ismer el az ember személyes-, és történelmi tudata – Jézus egyértelmű és elutasító választ ad. Sem a pénz hatalma, sem a nép önrendelkezése, szabadsága, elnyomott volta nem szabad, hogy uralja a gondolkodásunkat; „le kell tudni” a helyzettel kapcsolatos adott kötelezettségeket úgy, hogy a célt, Isten akaratának keresését ne tévesszük szem elől, adjuk meg Istennek, ami őt megilleti, és ezt ne váltsuk aprópénzre.

Útmutatásával Jézus – az ókori világban gyakorlatilag ismeretlen módon – egyfelől *szétválasztotta* a politikát és a vallást, másfelől – teljes ellentétben Pállal (Róm 13,1-7) – *megszüntette* az uralmi struktúrák misztifikálását és abszolutizálását: bármiféle birodalmi és hatalmi politikát sátáni kísértésként vetett el: „Az Úr, a te Isteded előtt borulj le, és egyedül neki szolgálj” (Lk 4,6-8)! Ezt azonban ki kell egészítenünk azzal, hogy *nem a politikai-evilági terület „mellett”* akart egy elhatárolt, paradicsomi „Isten országát” létrehozni, hanem éppen e konkrét világ adottságai „közepette” akarta fokozatosan érvényre juttatni „Isten országát”, Isten szeretetének mintájára áthatni és átalakítani a világot, mégpedig olyan *emberek által*, akik annak „megadására”, megvalósítására törekszenek, ami „megilleti Istent” (vö. Mt 6,10: „Jöjjön el a te országod” = „Legyen meg a te akaratod”). Jézusnak ez az állásfoglalása burkoltan már tartalmazza azt a

mozzanatot, amelyet a leggyakrabban hangsúlyoz e témában: a Birodalommal szembeni *erőszakos lázadás tiltását* (vö. Jn 18,36!); a zelóták ugyanis (a Róma ellen lázadó „nacionalisták”) tagadták a Rómának fizetendő adó jogosságát, és tény, hogy minden Róma elleni felkelés adómegettagadással kezdődött. A „nacionalista terrorizmus” elutasítása a lényege a Pilátus által lemészárolt „galileaiakkal” (= zelóták) kapcsolatos nyilatkozatának („*ha meg nem tértek – a zelótizmusból –, valamennyien hasonlóan fogtok elveszni*”, azaz Pilátus ugyanígy fog elbánni veletek is”; Lk 13,3), akárcsak a kereszttúton siránkozó asszonyok megfeddésének (hangos siránkozásuk ugyanis minden bizonnyal Róma elleni – s talán a Jézussal együtt megfeszíteni vitt zelóták melletti – tüntetés volt; Lk 23,28), amint ezt rögtön „elvi síkon” is megfogalmazza Jézus kérdése: „*Mert ha már a nedvdús fával ezt teszik, mi történik majd a szárazzal*” (Lk 23,31)? Értsd: Ha a rómaiak (pusztán taktikázásból) már velem is ilyen brutálisan bánnak el, jóllehet én csak „nedvdús fa” vagyok, az állam nem igazi, „eltüzelésre” alkalmatlan, veszélytelen „ellensége”, nem valódi lázadó – mit fognak tenni a tüzelésre valóban alkalmas „száraz fával”, a valódi lázadókkal, a „szabadságharcosokkal”, ha egyszer kitör a fegyveres konfliktus? Zelóta „hívei” terrorizmusa ellen hasonlóan tiltakozik Jézus „a templom megtisztításakor” is: „*Nincs-e megírva, hogy »az én házamat az imádkozás házána nevezik majd minden nép számára«? Ti viszont terroristák búvóhelyévé tettétek*” (Mk 11,17)! A szóban forgó „terroristák”, a zelóták ugyanis – az erőszakos nemzeti ellenállás képviselői, akiket Josephus Flavius „afféle jeruzsálemi rablóknak” nevezett – nem egyszer használták ki a nemzeti szentély ünnepi nyüzsgését arra, hogy „Isten nevében harcolva Isten ellenségei ellen”, orgyilkosságokat hajtsanak végre a rómaiak – és velük kollaboráló zsidók – ellen. Nem sokkal ezután, elfogatásakor Jézus tiltakozott az ellen, hogy „rablóként”, azaz terroristaként bánjanak vele (Mk 14,48). Jézus – ahogyan más esetekben is – személyes példájával támasztotta alá tanítását, amikor Zakeushoz tért be szállásra (Lk 19,1-10); a gazdag fővámszedő ugyanis a rómaiak kollaboránsának számított (mint általában a vámosok), mivel tőlük bérelte a vámszedés hivatalát, és számukra hajtotta be – alkalmazottai, az egyszerű vámosok segítségével – a vámokat.

5. 2. Jézus és a politikai messianizmus

Jézus korának uralkodó eszméje a politikai messianizmus volt: ennek jegyében remélték egy „új Dávidtól” Izrael felszabadítását a római uralom alól, a nemzeti szabadságot, önállóságot és felvirágzást. Számos önjelölt „messiás” lépett fel, és Jézus személyéhez is kötődtek ilyen várakozások, még közvetlen tanítványai részéről is. Legvilágosabb példája ennek a Zebedeus-fiak, Jakab és János kérése: „Add meg nekünk, hogy egyikünk jobboldon, másikunk baloldon üljön a te dicsőségdben!” Jézus válasza határozottan elutasító: „*Nem tudjátok, mit kértek!... Képesek vagytok-e kiinni azt poharat, amelyet én iszom ki?... a jobboldon vagy baloldon ülést megadni nem az én ügyem*” (Mk 10,35-40). A tanítványok kérelme mögött az a várakozásuk áll, hogy Jézus a saját, Dávid modellje szerinti messiási uralmát (vö. Mt 20,21: „a te uralmad”) fogja megvalósítani Jeruzsálemben (a „di-

csőség” ennek a királyságnak a dicsősége), s a várt messiási birodalomban a legfőbb miniszteri helyekre pályáznak „a király jobbán és balján”. Jézus – miután a pohár kiivásának képével utalt várható szenvedésére – azt mondja nekik: „Nem kínálhatok nektek díszhelyeket és hatalmi pozíciókat egy eljövendő messiási birodalomban!” Ennek oka egyszerű: Nem lesz semmiféle jézusi „uralom”, sem Jeruzsálemben, sem „egy eljövendő világkorszakban”, mivel Jézust kizárólag Isten „uralmának”, „a szeretet országának” megvalósulása érdekli, abban pedig semmiféle emberi uralomnak nincs helye (ld. Mt 23,9.8; Lk 22,25-27). Ha lenne Jézusnak (bármikor, bárhol) valamilyen „ország, uralma”, akkor megilletné őt a hivatalok osztogatása, és nem lenne szabad azt mondania, hogy ez „nem az ő ügye”. Megerősítik azt azok a szavai, amelyeket a kérdés elvi vitájában mondott vitapartnereinek (Mk 12,35-37): „*Hogyan mondhatják az írástudók, hogy a Messiás Dávid fia? Hiszen maga Dávid mondta [állítólag] a szent Lélek által: »Így szólt az Úr az én uramhoz: Ülj a jobb kezem felől, amíg ellenségeidet lábaid alá vetem!« Maga Dávid mondja őt úrnak – de akkor hogyan fia neki?*” Rámutatva az (isteni sugalmazásának tartott) zoltárszöveg belső ellentmondására („a Dávid-fia Messiás ura Dávidnak”), Jézus arra világít rá, hogy „a szent Lélek által szóló” Dávid tévedett, mert *semmiféle* (politikai) messiás („Isten földi helytartója”) nem létezik, hiszen Isten maga az egyetlen „úr” (vö. Mk 12,29!), és ezért az általa akart „világrendben”, a szeretet rendjében (= Isten országa) semmiféle emberi uralomnak nincs helye (vö. Mk 10,40!). Persze ezt már nagyon is tudniuk kellett volna, legalábbis közvetlen tanítványainak mindenképpen; amikor ugyanis Fülöp Cezaréájában megkérdezte őket, kinek tartják őt, és Péter diadalmasan rávágta: „Te vagy a Messiás!”, akkor „keményen rájuk szólt, hogy senkinek se beszéljenek őróla” (Mk 8,27-30). – Jézus itt sehogyan sem foglalt állást Péter véleményével kapcsolatban! Már csak a messiási cím (elvi) többértelműsége miatt sem válaszolhatott egyszerű igennel (még utalásszerűen sem), de azért sem, mert a közgondolkodásbeli, azaz *politikai értelmezést* határozottan vissza kellett volna utasítania; ráadásul Istenről szóló üzenetével mégiscsak valamiféle „messiási” küldetést akart teljesíteni, azaz nagyon is konkrét „üdvösségre” akarta vezetni népét, *igazi* politikai, társadalmi, vallási stb. szabadságra és békére (vö. Lk 4,17-21; 13,34-35; 19,42 – vagy Mt 5,41). Jézus állást-nem-foglalását tehát semmiképp sem lehet Péterrel egyetértésként értelmezni. Megerősíti ezt, hogy Péter nyilvánvalóan igenlést várt Jézustól (ahogyan ezt Máté 16,17 majd betoldja), mint ahogy az evangélium első olvasói is, akik már Messiásnak tartották Jézust. Az evangélium feliratának tanúsága szerint (1,1) Márk is annak tartotta; ha tehát tudott volna olyan hagyományról, amely szerint Jézus egyetértett Péter felfogásával, aligha hallgatta volna el. (Írói tisztessége elismerést érdemel!) Jézus csak annyit mond itt, hogy „senkinek se beszéljenek őróla” (*peri autu*): A tanítványoknak *nem* Jézus személyét kell ige hirdetésük középpontjába állítaniuk, *hanem* Jézus Istenről és az ő országáról szóló *üzenetét*, és azt tetteikkel is hitelesíteniük kell (vö. Mk 6,12-13). Az, hogy Jézus sehogyan sem foglalt állást, egyszerűen Péter feltételezésének lesöprését jelenti: elejét akarta venni a vele kapcsolatos messiási fantáziálásoknak. Nem sikerült neki, hiszen tanítványai még az utolsó vacsorán is azon versengenek, vajon melyikük számít a legnagyobbnak (vö. „jobb és bal felől ülés”, Mk

10,37). Ekkor súlyosan ironikus kérdések zuhatagával józanítja ki őket (Lk 22,29-30): „...én királyi uralmat hagyok rátok?? Ahogyan Atyám hagyott rám?? Hogy asztalomnál egyetek és igyatok »az én országomban«?? És majd trónon ülve ítélitek Izrael tizenkét törzsét??” Magyarán: „Nem tudok arról, hogy Atyám királyi uralmat hagyott volna rám! És hogyan hagyhatnám rátok azt, ami nekem sincs? Nem tudok semmiféle királyi uralomról – csak alámerülésről, a szenvedés poharának kiivásáról tudok!... Hát semmit sem értetek? Nem vettetek észre, hogy soha még csak szót sem ejtettem »az én országomról«, hanem kezdettől mindvégig »Isten országa« hírnökeként léptem fel?... Ítélni akartok, ahogyan az a királyok kiváltsága! Mert ez a királyi uralom a vágyálmaitek netovábbja, ugye?” (Vö. Lk 12,50 – Mk 1,15 – Lk 19,11; ApCsel 1,6!)

(folytatjuk)

SZÉPLAKI ZSOLT

ÉLMÉNYBESZÁMOLÓ PERUBÓL

(1.)

Sokan részesei voltunk Finta Lajos atya nyáron tartott vetítéses élménybeszámolójának. A dzsungelben végzett rendkívüli munkájáról és a nagy tervéről beszélt. Az indián gyerekeknek sokat gyalogolniuk, hogy a legközelebbi iskolába érjenek. 29 település tartozik hozzájuk, egymástól távol, szétszórtan és még többen jelezték létezésüket. Ezért a tehetséges gyerekeknek szeretnének egy központi helyen internátust építeni. Zsolt fiúnk kiutazott hozzá egy évre segíteni a munkájában. Időnként be kell jönniük a városba vásárolni, ilyenkor kerül gép közelébe és haza tud írni.

Idézetek a leveleiből:

Augusztus 6.

Jól vagyok, a csomag még nincs meg, de ma kiderül, hogy mi van vele. Lima egy nagyon más világ. Tuti hogy fogok naplót írni.

Augusztus 7.

Tegnap hála Istennek meglett a csomagom is. Valahova elküldték utazgatni egy kicsit. A lényeg, hogy előkerült. Egyelőre még Limában vagyunk, megpróbáljuk elintézni a tartózkodási engedélyt, aztán irány Oventeni. A közbiztonság elég rossz, Lima csúnya hatalmas város nagy lepukkant nyomornegyedekkel.

Augusztus 8.

Ma egy kicsit szétnéztünk Limában. A közlekedés az nagyon tetszik különböző magán buszokból lógnak ki az emberek és kiabálnak ki, hogy hova mennek, nincs se

menetrend se fix járat. Amúgy 3 sávban simán benyomulnak négyen egymás mellé, a lámpákat és a jobb kéz szabályt teljesen egyedien értelmezik, amelyik kocsi nagyobb annak van elsőbbsége. :) Az ételek itt finomak (most egy ferences házban vagyunk) ettem mindenféle gyökeret. A gyümölcsök is jó nagyok és édesek. Kicsit megborít, hogy itt tél van és már 6 óra fele sötétedik.

Augusztus 12.

Szerencsére nem kell kiutazni Chilébe, így egy csomó pénzt és időt spóroltunk meg. 2 hetet kell várni a papírjaimra és akkor már minden rendben lesz, elviekben kapok végleges perui tartózkodásit, de egy évre tuti jó lesz. Most három napja úton vagyunk Oventeni fele. Első nap átkeltünk az Andokon, a legmagasabb pontja 4700 m körül volt. A nyugati fele kopár, alig van valami növényzet. Az út mellett az emberek elképesztő körülmények között laknak, a kamionok mosásából élnek, folyamatosan száll a por. A keleti fele az már gyönyörű. Sok vízesés és rengeteg növényzet. Ki van írva egy táblára, hogy hol kezdődik az őserdő. Tegnapelőtt San Ramonban szálltunk meg. Ez egy viszonylag nagyobb falu kb. 8000 ember. Egy völgyben helyezkedik el, körben hegyek és őserdő. Itt egy plébánián aludtunk.

Tegnap útba ejtettük Villa Ricát (már autóval), ott is aludtunk, itt volt korábban Lali plébános. Villa Rica felé már végig az őserdőben vezető utakon közlekedtünk. Most nagyjából úgy érzem magam mint egy kisgyerek, aki csodálkozik a világra, tényleg minden újszerűen hat. Villa Ricát is körbe erdő veszi körül, itt már csak indiánnal lehet találkozni (persze sokan nem annak vallják magukat). Az eredeti útvonalat ma módosítottuk, mert Villa Rica és Satipo között az erdőben garázdálkodik egy banda, akik a napokban foglyul ejtettek egy srácot és váltságdíjat követelnek érte. Szóval kis kerülővel Satipóba értünk. A kocsival adódott egy kis gond, de már estére megjavították. Vettünk egy csomó építőanyagot, holnap visszük Oventenibe. Tegnap ettünk valami gyógyító bogarat, élve kellett lenyelni vízzel. Nem volt vele semmi gond, mert elég kicsike volt, meg nem is akartam játszani a finnyás európai gyereket. A nyelvet sokszor értem, de kifejezni egyelőre nem tudom magam. Itt mindenkit ölelgetni kell, egyelőre nagyon barátságosak.

Augusztus 20.

Ma újra lejöttünk Satipoba cementért, így van alkalmam írni. Oventenibe sikeresen megérkeztünk az előző rakomány-nyal. Azóta a ház körül dolgozunk, minden elég szutykos volt, de kitakarítottunk, elhelyezkedtünk. Élvezem az itt létet, de azért sokat gondolok haza. A kötelező fertőzés elkerült eddig, pedig nagyon szutykos helyeken eszünk mindenfélét, van hogy a földre leteszünk egy téglát, aztán jó étvágyat kívánunk. (Úgy néz ki, hogy a hajléktalan szálló és a kolesz jó belépő volt a dzsungelbe. :) Az elmúlt 2 napban megjártunk 2 közösséget, ahova a Lali még nem jutott el az iskola felszerelésekkel. Az első hely Huaunaski volt. 4 órát gyalogoltunk oda és 4-et vissza, leginkább az őserdőben. A terep nagyon kemény volt, nem tagadom iszonyúan elfáradtam és küzdöttem magammal. (Mondjuk még a napszúrás után sem voltam teljesen 100 százalékon és a teher nagy részét én vittem). Magas hegyet váltott meredek völgy az erdőben, majd nagyon napos fennsík, majd újabb erdő. Szerintem kevés vizet vittünk, legközelebb többet rakok be, mert a szomjúsággal sokkal rosszabb küzdeni, mint a hegyvel. Általában többet vagyok szomjas, mint otthon. Lehet, hogy a

tudat miatt, hogy nincs korlátlan ivóvíz. Nagyon szép helyeken jártunk, amit meg a közösségnél tapasztaltam azt nagyon hosszan tudnám taglalni. Röviden: sok kis mezítlábas koszos gyerek olyan iskolában, ami nálunk egy szerény istállónak elmegy. Általában kissé féltékeny viszonyultak, de hálásak voltak, én így láttam, és a végén már simán lehetett velük pacsizni. Elmentünk egy tó mellett, amiben meg akartam mosakodni útközben, de az indián nő, aki velünk jött figyelmeztetett, hogy ne menjek közel a tóhoz, mert gonosz szellemek lakják. Elmesélte, hogy rengetegen eltűntek benne, és ő meg a testvére egy alkalommal, amikor megfürödtek benne, akkor lebénultak és össze vissza beszéltek. A helyi kuruzsló tudta őket meggyógyítani. Ezek után már biztos ami biztos, nem erőltettem a mosdást a tóban. A szellem világgal sokkal közelebbi kapcsolatuk van, mint nekünk. Hallottam már sokféle sztorit, szkeptikus vagyok sokkal, de azért biztos ami tuti, jobb távol maradni az ilyen tavaktól. :) A második közösséghez autóval el tudtunk menni, szóval a küzdelem része itt nem volt meg, de legalább a közösségnél több időt tudtunk tölteni. Az indiánok tudása a gyógyászat irányában kimagasló. Olyan embert gyógyított meg ott a közösség egyik öreg tagja, akiről az orvosok Limában már lemondtak. Oventeniben egy nő pedig tud olyan teát főzni állítólag, amit ha a szembe cseppent valaki akkor nem kell többé szemüveget hordania. Ezt többen alátámasztották. Érdekes szembesülni azzal, hogy az élet alapvető feltételeiért is dolgozni kell, ha nincs igazán, akkor tudom hogy milyen jó, hogy otthon csak kinyitottam a csapot és volt tiszta vizem. Azt hogy a fürdéshez hideg víz van, gyorsan megszoktam, de azt még nem hogy koszosan este lefürdenél és akkor derül ki, hogy az egész faluban nincs víz, irány sötétben a patak stb..

Augusztus 23.

Az indiánus gyerekek az elején általában tartózkodással vegyes félelemmel viszonyulnak hozzám, de ha leguggolok, az azért sokat javít a helyzeten. Amúgy meg lehet simogatni a fejüket, nem szaladnak el. Oventenit körben hegyek, dombok veszik körül, szóval nem ronda a kilátás. Az emberek összetétele vegyes kb. 600 telepes (ők is indiánok) és 200 ashen inka lakik itt. Az ashen inkák mezítlábasak és kucsában (pendelyben) járnak, mint a közösségekben. A közösségekben élők élete azért érdekesebb. Nagyon szegény házakban voltunk, de mindenhol sok a gyerek. Az egyik háznál tizet számoltam össze. A gyerekek feje sokszor sebes a bogaraktól meg a mindenféle vacak állatoktól. Talán 2 hét múlva megyünk majd egy olyan közösséghez, ahonnan nem fogunk tudni hazajönni, így majd kint fogunk velük aludni, na az biztos érdekes lesz, már várom. Egyelőre a plébánia építése folyik az internátus pénzéről szeptemberben lesz döntés.

Augusztus 28.

Most újra Satipoból írok, éjszaka megy a busz tovább Limába. Sokat ellenőriznek fegyveres katonák az erdőből ki és befele jövet, keresik a kokaint, nálunk eddig nem találtak, mert inkább cementet viszünk.:). Megkóstoltam a mászátót nem olyan rossz. Olyasmi íze van, mint a kaukázusi kefirnek. Azért sokat nem ittam belőle, mert csökkent az élvezeti értékéből, hogy tudom, hogyan

készült. A közösségekben élők nagy része meg köhög a tüdőgyulladásától meg egyéb tüdőbetegségektől, mert hajnalban azért elég hideg van, és egy szál pendelyen kívül (kucsma) nincs más ruhájuk. Szutyokból itt sincs hiány.

(folytatjuk)

MILYENNEK LÁTOM A TÉKOZLÓ FIÚ TESTVÉRÉT?

Először is olyan valakinek aki nem élt, csak vegetált. **Boldogtalannak.** Nézzük miért? (Sose felejtjük, hogy a jézusi tanítások szituációs történetek, egy adott dologra kisarkítottak. Kérem figyelembe venni, ezek csak az én fikcióim, senki másnak nem szólnak, csak magamnak. Azért osztom meg, hátha segít valakinek, hogy saját véleményét, saját életigazságát tisztázhassa magamagának. Ha vitázni szeretnél, tartsd szem előtt, hogy sem a te, sem az én életem nem vitatéma, én nem élhetem a tiédet, te pedig nem élheted az enyémet, tehát **igazad van** és ezzel én lezártam. Ha pedig agyi tornából akarsz vitázni, arra nekem nincs időm, mert lekésem az életet. :))

1. **Kezdjük a legegyszerűbbel, nem ismeri az apját,** csak mellette élt, de nem vele. Sosem beszélgettek, hiszen ha ezt tették volna, akkor ismerné a gondolatait, érzéseit. Végezte a „kötelességét”, amit annak vélt. De felhívnám a figyelmet, hogy az apa sem ismerte a fiát!! Hiszen azt hitte, elégedett az életével. A fiú nem meri elmondani, hogy bizony ő is bulizni szeretne, az apa viszont el van foglalva a másik fiú elvesztésének fájdalmával. Találkoztam egy anyukával, aki évekkal a kisebbik gyerek csecsemőhalála után is csak ezzel volt eltelve. Szerettem volna megrázni és közölni vele, ha így folytatja, hamarosan elveszíti az élőket, a férjét és a nagyobbik gyereket, mert nem fognak ehhez asszisztálni egy életen át. Így szerezte meg a figyelmet és törődést magának. Szörnyű volt. De jó okkal nem kérte a véleményemet. Nem sajnálgattam. Tiszteletben tartom ha valaki még játszani akarja az áldozatiság játszmát, ám én nem veszek részt benne. Ha ki akar lépni belőle, majd megkeresi az utat hozzá.

2. **Megfelelési kényszeres.** Apjának és a társadalmi szokásoknak. Azt hitte, csak így szerethető. Hány dolgot teszünk vagy nem teszünk meg azért, mert mit szólnának....? Nem meri felvállalni önmagát és még számon is kéri, mástól. Ez gyávaság, ami frusztráltságot okoz. Mert a vágy ottmarad és önálló életet él, majd egy trauma során vagy legkésőbb az „időskori elbutulásban” felszínre jön, mert megszűnik a kontroll és ámulunkbámulunk.

3. **Irágy.** Mivel megéletlen, elfojtott vágyai vannak, nem tud ítékezés nélkül élni. Azt mondják, halálunk előtt, nem azt bánjuk, amit tettünk, hanem amit nem tettünk. Tapasztalataim alapján is így van. Nehezen mennek el azok, akik nem tudnak szembesülni ezzel. Egy bájos, idős hölgyet még fiatalkoromban meglátogattam halála előtt a kórházban. Intelligens, mélyen vallásos, egyedülálló nő volt. Egyetlen dolog rázta meg, amikor azt mondta az orvos, összeaszott méhe van. (Nem tudta, hogy általában ilyen lesz 80 évesen.:)) És csak annyit mondott nekem: a tied ne legyen ilyen. Ebben

benne volt minden. A haldoklóknak nagyon meglepő problémáik vannak.

4. **Örömtelen.** Amit nem szívből, teljes lényünkkel teszünk, nem okoz örömet. Bármit teszel, szenvedéllyel, egész lényeddel, azt sosem fogod megbánni, mindegy, hogy mi az általános vélekedés magáról a cselekedetről. Te mindig tudni fogod visszanezve, hogy akkor és ott, azzal a tudattal, csak azt tudtad választani. Senki sem általános. Bandi bácsi egyszer megtanított bennünket megkülönböztetni megítélés vagy elítélés között. Megítélhetem valakinek a tettét, ha akarom, de soha nem ítélem el a személyt. Erre senkinek nincs felhatalmazása. Azt olvastam nemrég, hogy az emberek nem is a haláltól, a megsemmisüléstől félnek, hanem a halál utáni ítélettől. Sok történetet hallhatunk erről, és még szépek is tituláljuk. Amikor haldoklókkal találkozom, mindig az a tapasztalatom, amikor megnyugtatom őket, hogy nincs más ítélet, csak a saját magukra kimondott, mert nem tudnak megbocsátani maguknak, szépen el tudnak menni. És erről szól(na) az egyház útravalója is, ha szólna. Egy ismerősöm, aki beteglátogató egy kórházban, mesélte nemrég, hogy szólt a lelkésznek, látogasson meg egy fiatalembert az egyik kórteremben, akiről látszott, hogy nem sok ideje van, de nem kért, csak nézett. A pap meglátogatta, a fiatalember csak ennyit mondott: már nagyon vártam..... Még aznap meghalt. A halál jelenlétében élethazugságaink megkötnek, és nem engednek átlépni.

5. **Szürke.** Szerencsétlennek kisebbségi komplexusa van, amit az apjának is köszönhet, aki csak az öccsével van elfoglalva. Minden kreativitását előli az alulértékelés. Ez lesz az identitása, az önképe. Ha a gyerekeinkről szó esik, akkor áradozunk ugyan a „jó gyerekről”, de mennyivel több energiát feccölünk az életrevaló „rossz gyerek” féltésébe, mint a rendes gyerek szürkeségébe! És a rendes gyerek utálni fogja a másikat, bár sosem meri mutatni. Majd hátul, a sötétben szemrehány, és amikor teheti, alattomosan aláág a másikat. (Nem ítélik el ezért, nem sajnáljuk, elfogadjuk annak aki, legfeljebb megjegyezzük: ne mérgezd magad! :)) A jézusi történetek között van egy ezzel párhuzamos, az egyik kedvencem. A szőlőmunkásokról szóló, ahol a többit teljesítők zúgolódnak az egyenlő bérezés miatt. Na, ez aztán végleg elgondolkoztató! Ez az igazi pofon az isteni igazságosságnak! :) Egész életemben tisztességes vagy, minden parancsot megtartasz, nem ölsz, nem lopsz stb. a másik meg látszólag kitudjamiccsinál, lustálkodik, beszélget, vagy bármit, „csak” készen áll a munkára szólításra, élete végén dolgozgat egy kicsit, már a hüvösben, kényelmesen, és a végén neki is ugyanannyi mennyország jut, mint neked. Hoppá! Miért? Mert nincs mennyország, meg mennyországabb, meg legmennyországabb. Persze mennyország sincs, meg igazságos isten sincs, meg ítélet sincs. Szerintem. Erről a történetről tizedannyit sem szoktak beszélgetni, mint a tékozló fiúról. Mint ahogy erről a szegény testvéréről se nagyon, mert nem kéne nagyon felhívni a figyelmet arra, hogy a „jó gyerek” ugyanannyit ér, mint a „rossz gyerek”. Ha ebben a családban igazi szeretet lenne, ezek fel sem merülnének. Nincs külön jutalom azért, mert az vagy aki. De ha csak azért vagy „jó gyerek”, mert elismerést, jutalmat vársz ezért (vagy ne adj isten, a büntetéstől való félelemből – ez a legrosszabb verzió), nyugodtan felejtse el. Ha azért vagy „jó

gyerek”, mert így vagy boldog, akkor meg nem számít, ki, mit kap, meg mit nem kap. A saját boldogságodért vagy „jó gyerek”, és nem is akarnál más lenni. Persze ilyen ember nincs, mindenkinek van, legalább gondolati szinten valami „disznóság” az életében. Egyszer, régen, közel 30 éve, egy havi rekolekcion előadást tartottam papoknak. Számukra nem kellemes, mert a mondanódóm lényege az volt, hogy képmutatók. Merész húzás volt a meghívótól. :) Azonnal három részre szakadt a társaság. Egy részük, zömmel fiatalok vigyorgott. A második rész hangosan háborgott és támadott, no, ezek voltak az érintettek, zömmel középkorosztály. A harmadik rész, zömmel idősebbek, lehajtották a fejüket, és nem szóltak semmit. Ezt 10 évvel ezelőtt újra átéltem, pusztán egy előadáson való felszólalásommal. :)

A példabeszédek mindig sántítanak, egy adott szituációra, egy adott kérdésre, egy adott személyre vonatkoznak, ezekből általános érvényű válaszokat kiolvasni badarság és hiba. Próbáljunk meg kilépni abból a látásmódból, amit belénk neveltek, és legyünk gyerekek, akik a dolgokat teljesen újszerűen látják (hiszen nekik valóban új), mindaddig míg beljük nem rögzítjük, **hogyan kell** látniuk. Erről szól a hitoktatás. :) Sőt az egész nevelésnek nevezett borzalom. Ha pedig már kellően dresszírozva vannak, nem is lesznek képesek másként látni. :) És belőlük lesznek a „jó gyerekek”. Hála érte, egyre kevesebben vannak.) Próbáljunk meg belátni, hogy a vallások a legnagyobb agymosók. Nemcsak szabad, hanem kell gondolkoznom arról, hogy mi a valódi érték az én életemben és miért! Ha megtaláltam, akkor pedig követnem kell ezt a belső igényt, mindegy, hogy mások szerint helyes, vagy nem. És kérem, ne tessék arra hivatkozni, hogy mit mondott Jézus, meg mi van a Bibliában, mert ilyenkor jó esetben kedvesen nézek, és nem szólok semmit, rossz esetben pofát vágok. :) Azért ma már sok mindent tudunk kultúr-, és irodalomtörténetből ahhoz, hogy belássuk, nem tudjuk mit mondott. Talán a Tamás evangélium logion-gyűjteménye állhat közel egy „eredeti” mondanivalóhoz, de annak meg a felét sem értjük. :) Nekem legalábbis több év tanulmányozás után is vannak homályos részei, és nem a hiányzó (vagy annak fordítása válogatja) részek miatt. Valószínű valami ilyen alpból keletkeztek a mindenki számára érthetőbb történetek. De ezek mindenképpen jóval később és számtalanszor átszerkesztve, hogy a birodalmi vallás alátámaszthassa a disznóságait. Ez pont olyan, mint a Biblia ószövetségi részének a szerkesztése évszázadok folyamán, számtalan sémi törzs népmeséiből egységes, teokratikus, nemzeti történetté, alkotmányá. Teljesen egyetértek Gyurka bácsival, nyugodtan válasszuk szét a keresztény és jézusi fogalmakat. Ne legyünk naivak, minden államhatalom legyártotta a létét alátámasztó eszmerendszerét és saját értelmezésű történelmét. Ismerjük a klasszikus mondatot: a történelmet mindig a győztesek írják. A kereszténység lényege, az etikája, az ószövetség tízparancsolata. Aztán itt vége. Sosem felejttem el, amikor mélyen kínlódva elmeséltem egy gyóntatónak, tudom, látom mit vár tőlem az Isten, de mégsem teszem. Miután végighallgatta, valószínűleg egy mukkot nem értve belőle, csak annyit mondott, mondjak most már valami „bűnt” is, tízparancsolat szerintit, mert különben

nem tud feloldozni. Nos, egyetlen „bűn” létezne, ha létezne, nem menni a belső meglátás után. Minden más önbecsapás. De félreértés ne essék, ez sem baj. Ha valaki így éli meg teljes önmagát, tegye és tegye jól. Ez is egy hiteles és őszinte élet lehet, ha tényleg....és nemcsak aláideologizáljuk az életünket. Bár aki folyton idézget több száz, több ezer éves szövegekre hivatkozva, amik annak a kornak az emberéhez szóltak... Az is elgondolkoztató, hogy egy domonkos történész azt mondja egy nyilvános televíziós beszélgetés során, hogy „más a történelem és más a hit”. A hittételekkel ellenkező történelmi felfedezéseink nem zavarják azoknak a hitét, akik nem tudnak róla és nem is fogjuk ezzel megzavarni őket. Iszonyúan fáj, amikor rájöttem erre. (Van aki öngyilkos lesz azért, mert megtudja, hogy hazugság, amire feltette az életét, mert nem önmagának hitt, hanem másoknak. A mi korunkban már nincsenek titkok, mindenre fény derül. Rólunk beszél a testünk, ismerjük a betegségek, arcvonások jelentését. Aki ezeket tagadja, csak magát csapja be, mást már nem. És akkor még nem is beszéltem arról, hogy a fiatalok zöme léleklátó és érző, csak nem beszélnek róla, mert nem mernek. Egyenlőre. Jó okuk van szembeszegülni a „régiektől”, mert tudják, hogy üres.) Nem hibáztatok senkit. Én is részese voltam ennek a játéknak. Egy mitológia, egy hitrendszer addig igaz, míg létezik egyetlen ember, aki valóságosnak hiszi, vagyis életével megtölti ezt a rendszert. Vagy azt gondoljuk, hogy a keresztény mitológia előtti, vagy melletti mitológiákat, amiket mi mesének tartunk, mesének tartották a hívei is? Nagyon nem. Vonjunk csak párhuzamot a magyarok Boldogasszony hitével! Hogy is lett az ősi hitvilág Boldogasszonyából Gellértünk jóvoltából Szűz Mária, a Napbaöltözött Asszony? Vajon az ősi magyar Boldogasszony himnusz kihez szólt eredetileg? Vajon kinek ajánlotta Vajk-Istvánunk az országát? Tudja valaki? Kétlem, de gyanús, hogy nem a második értelmezésnek. Vajon mi zajlott le ezekben az átmosásokban? Úgy tűnik kétezer év sem volt elég, hogy ez megtörténjen, nemcsak nálunk, hanem más kultúrákban sem. Lám-lám mi mindent nem tudunk, még itthoni viszonylatban sem. Én évekig jártam még templomba, miután már másképp gondolkoztam, úgy mondván a liturgikus szöveget, hogy más volt a szavak tartalma bennem, és más volt az egyházi tartalom. Ez sokáig nem okozott gondot, Isten volt mögötte, még ha másképp definiáltuk is. Am elérkezett az a pillanat, amikor már nem hazudhattam magamnak, mert élesen nyilvánvalóvá vált a kettő össze nem egyeztetetősége. Ekkor választanom kellett, döntöttem, nálam nem lehet más a külső és a belső, és ezt nemcsak magamnak kell bevallanom, hanem mindenki számára világossá kell tennem. Hivatalosan is, hitelhagyóként. Nem, nem tartozom többé oda, még látszat szinten sem akarom tovább támogatni, amit nem tartok igaznak. Nem tagadom, hogyan is tehetném, ez a szépséges múltam lényege volt. Nem támadom, miért is tenném, magamat támadnám. Csak otthagynom, mert **már nem a részem**. Így visszavontam a hatalmamot és erőmet, amit addig beletettem ebbe a hitrendszerbe, részemről megvonva tőle a létjogosultságot. Ne feledjük, meglátásaink csak magunkra vonatkoztatva igazak, másoknak más meglátásaik vannak. Ha elfogadjuk önmagunkat, képesek leszünk elfogadni és támogatni a másikat is, saját igazságának őszinte megélésében.

HOLLAI KERESZTÉLY.

BULÁNYI UTÁN

A Naprendszerből kihullott a Központ.

Lehet, hogy a bolygók kiröpülnek az űrbe?

A bolygók és a hozzájuk tartozó holdak igen különböző tömegűek voltak, s az egyes égitestek távolsága is nagyon sokféle volt a központhoz képest. De a Központ roppant intenzitású volt, össze tudta tartani ezt a sokféleséget. Most mi fogja összetartani ezt a sokszínű rendszert?

Erősen működnek a külső vonzások. Előtérbe jönnek az eddigi szint-különbségek, az új elképzelések sokfélesége a szükséges haladást illetően.

Másrészt a minket körülvevő társadalmi feszültségek (politikai jelleggel is).

Pedig mily szüksége lenne a magyar kereszténységnek, - tágabban - a magyar transzcendenciában hívőknek valami nagy energiára, hisz – úgy tűnik -, nem nagyon akadt eddig más komolyabb, átfogóbb erőforrás, mint amiről éppen beszélünk.

Kár volna hagynunk az eddigi mozgást úr-porrá válni!

Természetesen csak a magamét mondom, hisz nem is tehetek mást.

Nyugodt hangvételre kellene törekednünk, nem kellene vitatkoznunk, feszültséget beengedni köreinkbe. Körbe ülünk egy asztalt, s mindenki teljesen békésen lerakhatja a maga gondolatát. Ember úgyszemint tud meggyőzni szóval másik embert. Viszont az ellenkezője is érvényes: minden nyugodtan kimondott szó valahol életre kel, a legváratlanabb helyen csírázni kezd!

Ilyen megfontolások után teszem le most én a magamét is.

Bizonyos eszmék fölöslegessé váltak; nem kell okvetlenül senkinek sem fegyvert fognia ma már. Talán a sok gyermekes családi formát sem kellene annyira szorgalmazni. Bízzuk ezt is kinek-kinek a lelkiismeretére. Természetesen én is nagyon sajnálnám a magyar nyelv eltűnését; hogy a magyar irodalmat, mint holt nyelvet tanulmányozhassa egykor valaki; erre csak gondolni is szörnyűség!

Három témát említenék, melyekben okvetlenül előbbre kellene lépnie a gondolkodó közösségnek, s ebben az előrelépésben nekünk is igen nagy szerepet kellene játszaniuk. Ezek természetesen ma szinte közhe-lyek, szinte magától bukkannak fel minden komolyabb beszélgetésben. Mégis, ha egy kicsit jobban megforgatjuk körülöttük a gondolati gyorsítót, hátha sikerül egy kicsit nagyobb sebességet adni a szellemi-lelki fejlődésnek, amely pillanatnyilag igen konzervatív éterben leng, mondhatni: tekintély-elvű, feudális közegben.

Cölibátus.

Általában rossz helyre tesszük a hangsúlyt, nem a nőtlenség a legfontosabb mozzanat. A pap nem áldozár, mint az egykori Áron-leszármazottak, vagy a mi táltosaink. Jézus sem volt Lévi leszármazottja!

A Szentírás eredeti elnevezése a „preszbüterosz” volt, az öreg, a tiszteletre méltó tekintélyesebb ember, aki erkölcsi stabilitása, bizonyos lélektani érzéke miatt al-

kalmás volt egy-egy közösség összetartására. A Timóteushoz írt 1. levél, 3. fejezet. Itt Pál igen szépen leírja a lelkipásztorság kritériumait. Nevezetes mondata: „Saját házában legyen jó gazda, aki gyermekeit fegyelemre és teljes tisztességre fogja” Ebből szinte az következik, hogy nőtlen ember nem is lehet lelkipásztor! Ma talán azt lehetne még Pál szavaihoz hozzáfűzni, hogy legyen jártasabb a Bibliában, a pszichológiában az átlagembernél, hogy a csoport összetartásához még a teológiai tudásában és az emberismeretben is tekintély tudjon lenni.

Ökumené.

Két irányból közelíthetünk e témához. 1., A közösség felől nézve a református lelkész éppen úgy a papja a református gyülekezetnek, mint a katolikusnak a saját papja. Mindkét felekezetben ugyanúgy ellátja a legfontosabb teendőket: keresztelés, házasságkötés, temetés. Mindketten ugyanúgy tartanak valamiféle liturgiát vasárnap, ünnepnapokon, s egy-egy hétköznapon is. A protestáns is és a katolikus is templomnak nevezi a maga szent épületét. A közösség nem érzékeli az áthidalhatatlannak tudott szakadékokat felekezet és felekezet között; főleg akkor nem, ha mesterségesen nem fűtik az ellentéteket hivatalos részről.

2., A hivatalos, a hivatásos teológus viszont kimondja, hogy a protestáns lelkész az csak egy *igehirdető*, míg a katolikus az valami egészen más, mert ő Jézus áldozatát ismétli meg, mert ő *áldozár*, s a többi papi funkció csak másodlagos feladata. Innen nézve szinte reménytelen a híd létrehozása katolikus és a többi felekezet között; a szokásos év eleji ökumenikus imahét pedig egy álságos mozgalomnak tűnik. Roppant nagy a feladatunk!

Nem tudjuk együtt mondani a Tízparancsolatot.

Amikor a katolikus hivatal bevezette a nagy Hiszek egy mondását, akkor még *egyetem* egyházzól beszélünk, egyformán a protestáns testvérekkel, majd a hivatalos részről szükségesnek látszott e kifejezést „katolikusra” változtatni -, ami ugyan azt jelenti görögösen! -, hogy a szakadékot mélyítsük!

Az evangélikus testvérek megtartották az evangéliumi részletek felolvasásának a régi évi sorrendjét. Pl.: ahogy beszélünk a „Farizeus és a vámos” vasárnapjáról stb. A katolikus „újítás” az A-B-C évvel ezt megváltoztatta, elszakadván az evangélikus testvérektől. Mintha a hivatalos katolikus vezetés éppen a szakadék mélyítésén fáradozna!

A főistentisztelet mikéntje.

A Mise, az Alkalom, a szent Liturgia.

Az első rész.

A Biblia magyarázata, a tanítás, közben énekekkel tkp. közös istentiszteleti gyakorlat, a zsinagógai istentisztelet folytatása. Jobb volna, ha nem annyira előírt lenne, mint a katolikus szertartásban. Az ószövetségi iratok mesterséges berendezése. Mindenképpen a hely, az alkalom, az időszak kellene hogy meghatározza a szövegek felolvasását Természetesen más kell hogy legyen egy katedrálisban celebrált istentisztelet rendje, megjelenése, mint egy kis falusi templomban. Gyakran egyszerűen a karikatúráját látjuk az ünnepi misének egy-egy kis kápolnában! Papja válogatná!?

Helyesnek tűnik a liturgiára való rákészülés megfelelő énekekkel, bűnbánattal.

Képtelenség, hogy ugyanúgy és ugyan azt valljuk hitünk lényegéért, mint azt őseink tették a 4. sz. elején, a hellénizmus árnyékában, latin nyelven. Akkor a lényeg az

volt, hogy egy Istenben hittek a sok istennel szemben. Ma, mi az „egy” szócskát határozatlan névelőként használjuk; a latinban nincs is ilyen.

A második rész.

Nem nagyon tisztázódik a felajánlás értelme. (a református liturgiában nincs is ilyen) Pedig –szerintem – ez tenné kereszténnyé az életünket. A kenyér és a bor és a bedobott pénz képviseli a mi egész heti munkánk gyümölcsét. Amikor ezeket felajánljuk, akkor azt kérjük a Mennyei Atyánktól, hogy fogadja el a munkásságunkat, s Szent Lelkének az erejével változtassa azokat istentől-valókká. Ha a héten megjavítottam egy vízvezetékét, akkor az lehet egy feladat közönséges elvégzése, de ha ezt az Örökkévaló áldása is kíséri, akkor ez a munka – bár nehezen megfoghatóan – egy szinttel magasabbra emelkedik. (persze: ehhez az kell, hogy eleve minden munkámat így végezzem!) A legősibb liturgia, a szent. Jakab liturgia központi mozzanata az **epiklézisz**, a Lélek-Isten lehívása a fölajánlott adományokra, amit a pap a közösség első embereként tesz meg egy igen szép ima keretében, s amit a közösség háromszori „ámen”-nal erősít meg. (Tehát közösség nélkül nincsen mise, s nem a pap változtatja át az adományokat, hanem a reájuk leszálló Szentlélek!).

A harmadik rész.

Természetesen: Mennyei Atyánknak nincsen szüksége semmiféle földi jóra, ezért az így átváltozott adományokat visszakapjuk mi, emberek, mint az isteni kegyelemtől sugárzó mennyei adományokat.

A Mennyei adományok magunkhoz vétele, átvétele előtt – régi zsidó szokás szerint – hálaéneket éneklünk: ez a Prefáció. A kapott földi javakat előre illik megköszönni (ez a megköszönés az evészet után igen gyakran elmarad!). Ez a megköszönés –görögül az „eücharisztia”, mely elnevezésről ma is nevezük a mise harmadik részét. Tulajdonképpen ez volna az értelme az Úrvacsorának is

Azt hiszem, hogy az istentiszteletnek ez a harmadik része az, ami a leghomályosabb körvonalú mindegyik felekezetenél!

E téren hogyan lehetne valahogyan értelmesebb formát kialakítani? – jelenleg szinte a végtelenbe nyíló feladatnak látszik, pedig ezzel oly egyszerűen megoldódna minden feszültség! Mily rémes: minden áhítozik egy jobb megoldásért a civil életben, s mi, akik lehetményesei vagyunk a Jézus-i Megváltásnak, a Jézus-i megoldásnak, zavarosan kialakult hagyományok miatt képtelenek vagyunk felmutatni ezt a mindent átalakítani tudó meleg energiát, a Mennyei Atyához való fordulás oly egyszerűnek tűnő tényezőit.

Lehetne beszélni még sok mindenről, kit-kit mi izgat jobban, mivel foglalkozik mélyebben. Lenne téma a Kerek-asztal körül!

A legnehezebb kérdést nem említem: a Szentháromság-tan kérdését. Ez egy sokkal magasabb szinten bizonyul elválasztó beton-falnak. Zsidók keresztények között és Mohamedánok keresztények között. Vajon, mit szólna ehhez Jézus maga, akinek a személye körüli vita okozza ezt a – szimbolikusan szólva – a „földrészekre szakadását” az egykori Egy-Isten-hit perspektíváját megsejtető szellemi megoldásnak.

BÓTA TIBOR

REFLEXIÓK A KOINONIA NOVEMBERI SZÁMÁBAN MEGJELENT „MILYENNEK LÁTOM AZ 'ÖRÖK ÉRTÉKEK' - ET” C. ÍRÁSRA

Értékmegragadásaink külső és belső ellentmondásainak feltárása nagyon tetszett írásodban, ezért ezt nem is ragozom, csak egy-két címszót emelnék ki:

Anakronisztikus világszemléletünk leírása tömör és lényegyet megragadó.

- Az „új tömlő” szükségességének, gátjainak (biztonságfeladás miatti félelem) leírása plasztikus és vonzó.
- A valódi másság-tisztelet alapját képező - alapvetően „egyek”, de nem „egyformák” vagyunk kiemelést is nagyon fontosnak gondolom, korunkban, és a Bokor életében is.
- Gyönyörködni a másik másságban...Igen, habár már az is csodálatos lenne, ha tiszta szívvel /bár nem egyetértve/ el tudnánk fogadni a másság létét.

Néhány észrevételem, kiegészítem egy-két témában. (Lehet, hogy nyitott kapukat döngetek, és Te csupán nem tértél ki ezekre, mint ahogy ezt több helyen jelezted is. Ezen feltételezésemet erősíti gondolatfűzésed néhány árulkodó jele is, amelyekre igyekszem később kitérni. Ja, és hogy ugyanarról beszéljünk, időnként megfogalmazom, hogy mit értek az általam használt fogalmon.)

1. Egyidejű létezésünk az idő és időtlenség világában.

Az idő világában való létezésünknek is kell, hogy legyen valamilyen célja. Múlt jelen jövő csak az idő világában létezik.

A jelenben való létezés fontosságát nem lehet soha sem eléggé hangsúlyozni. Ha csak a jelen pillanat létezésének tudatában tudunk élni, és dönteni, ez hihetetlenül megnöveli a jelen pillanat súlyát, és az így megélt pillanatot valóban az időtlenség világába emel. Az ember „elkutyuló lény” mondotta megboldogult lelkiatyánk. Külső kifogásokat, felmentéseket keres a döntés elkerülésére. (vö.: ha te...én is; megtenném de...) Ha a körülményektől, múlttól és jövőtől függetlenedni próbálva „tiszta lappal” közelítünk a pillanathoz, nagyobb az esélye annak, hogy feltétel nélkül vagyunk képesek szeretni (dönteni).

/Fogalom tisztázás: az embert érik külső és belső hatások, amire (újból és újból, minden pillanatban) reagál, dönt. Ez „gyönyörködtető”, „segítségre szoruló”, „elfogadni való”, „ezt kell tennem, mert mást nem tehetek, másra nem képes a bennem lévő szeretet”...Ezek a „döntések” - a MOST, megélése, a jelenlét, az egység átélése pillanatában - az esetek többségében nem tudatosak, belső intuíciók formájában jelentkeznek csupán. De tőlünk függ /ezért döntés/, hogy a bennünket ért hatásra hogyan reagálunk./

Miközben nem lehet eléggé hangsúlyozni a jelen pillanatban élés fontosságát, - mivel az idő világában is létezőnk - nem szabad megfeledkeznünk a múlttól, és a jövőről sem. Múltunk és jövőnk is hatással van jelenünkre. Ez a hatás nemcsak negatív, de pozitív is lehet. Hogyan értem ezt? (Az első pillanatra beugró negatív hatásokat te elég részletesen ismerttetted: korábbi megbántásaink, sértettségeink, jövőbeli félelmeink...ezért ezekre nem térnék ki.)

A múlt hatása jelenünkre.

Személyes tudattalanunkban gyűjtögetjük, elrejtjük, „szőnyeg alá söpörjük” szennyeseinket, tisztázatlanságainkat, palástolni valóinkat, amelyek időről időre feltörnek. A tudattalanunkból feltörő hatásoknak óriási erejük van. Ha megpróbálunk fátylat borítani a múltra, akkor a tudattalanunkból váratlanul feltörő hatások hatalmas rombolásokat képesek végezni bennünk. De ha megpróbáljuk ezeket a hatásokat feltörésük pillanatában, azaz a jelenben leCSENDESíteni, majd feldolgozni, elvesztik erejüket. Vagyis a Jelenben-élésnek feltétlen része kell legyen múltunk tisztázatlanságainak feldolgozása is. A feldolgozott múlt békével tölti el az embert. Rajtunk múlik, hogy múltunk hatása pozitív, vagy negatív formában jelenik-e meg a jelen pillanatban. /Kis kitérő: Tudattalanunk hatása még környezetünkben is jelentkezik. A gyermekneveléssel kapcsolatban lélektankutatók kimutatták, hogy a gyermekre nem a nevelő szó, mégcsak nem is az élet példa hat a legjobban, hanem a szülő ki-nem-mondott, meg-nem-fogalmazott, sokszor elfojtott, eltitkolt félelmei, örömei./

(„Nyitott kapu”...hiszen a megállapításaidból az tűnik ki, hogy a múlt-feldolgozással te is rendben vagy /...elbeszélgettünk egymás mellett ...végre megértettem, hogy ahol feltétel nélküli szeretet van, ott semmi nem számít... Félttem tőle, hogy azután már nem tudom raci-

onális kontroll alatt tartani....majd ez fog kontroll alatt tartani engem/).

A jövő hatása a jelenünkre.

Gondolataink valóságos teremtő erejük van. Vágyainkban, elképzeléseinkben, elkötelezettségi, odaadottsági szándékainkban megfogalmazott gondolatok irányítanak bennünket. Ezeket a jelenben fogalmazzuk meg, de a jövőre /azaz a mindenkori aktuális jelenre/ is vonatkoznak. Pl.: „Akarok a mindenkori jelenben élni.” Ez a szándék az előttünk lévő pillanatokra, azaz a jövőre vonatkozik, de a jelenben is irányít. Vagy Tőled idézek: „egyetlen komoly vágyunk: legyen már végre valaki, aki a legtitkosabb énemet is, a teljes lényemet, minden „jót és rosszat” el tud fogadni, mindenestül magához tud ölelni, annak és olyannak, aki vagyok.” jövőre irányuló vágy, ami vezet engem a jelenben: önmagam elfogadásához, egy ilyen pár kereséséhez.

Azaz az időtlenség szemével átértékelt, feldolgozott múlt (békéje), az időtlenség szemével megfogalmazott jövőre vonatkozó vágy, törekvés pozitív módon hat jelenünkre. Ennek hatását (mint jó érzéseket) úgy gondolom, beengedhetjük a jelen pillanatba.

2. „Szeretve van”, avagy mi teszi boldoggá az embert?

Egy kis gondolati játék. Boldog lehet-e az az ember, aki mindenki felé „feltétel nélküli szeretettel” fordul, de sehonnan sem érkezik feléje viszonzszeretet? Számomra a válasz egyértelmű. Nem a feltétel nélküli szeretet tesz boldoggá, hanem a szeretet áramlásának megélése. Ezért boldogtalan az a házasság, ahol csak azt egyik fél tud feltétel nélkül szeretni. Talán azt is megfogalmazhatjuk, hogy ha mindkettő így szeret, a házasság boldog lehet.

Apropó. Elgondolkodtál-e már azon, miért nem találsz több mint húsz éve boldog házasságot? Lehet, hogy olyan kevés a száma azoknak, akik feltétel nélkül tudnak szeretni? Vagy, ezek (szinte) soha nem találják meg a párjukat? Vagy, talán a boldogság fogalmának meghatározásában van a baj? Gyökössy Bandi bácsi írja a „Boldogság házasság” c. könyve bevezetőjében: „Szüntelenül boldog házasság nincsen. De olyan házasság van, ahol szüntelenül egymás boldogságát keresik, - és ez a legboldogabb házasság.”

Isten is ki van éhezve az ember szeretetére. (Talán a teremtésnek egyik célja is ez lehetett, hogy még több szálon áramoljon a szeretet.) Isten feltétel nélkül szeret, de akkor „boldog” ha viszonzszeretre talál. (Persze az időtlenség világában a boldogság /mint okságot feltételező tudatállapot/ elég nehezen értelmezhető, mivel az ok és okozat az idő hiányában nem értelmezhető, de talán valahogyan körülírható Isten öröme is.) Innen az Istennek-tesző (dikaios) kifejezés, vagy „ez az én szeretett fiam, akiben kedvem telik..”

A feltétel nélküli szeretet és a viszonzszeretetre (azaz az egység átélésére való) vágyódás nem zárja ki egymást. Ha a viszonzszeretetre vágyódásunk nem válik szeretetünk (elő)feltételévé /ha te szeretsz én is!/, csupán a távlatba tekintés, a boldoggá tévő szeretet utáni vágyódás jele, akkor nagyon is helyén való!

Ha viszont már valakivel átéltük ezt a boldogító egygyválást, soha többé nem akarjuk azt feladni. Azaz a szelídség, a tisztelet, a szeretet adta lehetőségek közül mindent megteszünk, a szeretet leleményességének minden eszközét felhasználva azért, hogy kapcsolatunkat megmenthessük, azaz a boldogító szeretetáramlás érzését fenntarthatassuk.

Nagyon nehezen tudok mit kezdeni alábbi mondatokkal: „Nemet is mondhat, ez már nem befolyásolhatja annak a boldogságát, hogy a szerelem bennem létezik.” Ez a közömbösnek tűnő megfogalmazás számomra kissé altruisztikus ízű. (...bár másutt igen erősen kiállsz az érzelmek mellett.) Próbálom megfejteni... Én is tapasztaltam már az életemben, hogyan szelídül meg egy megszokott kapcsolat, és válik szép emlékké, de ez más, ez már többé nem szerelem, azaz nem egy – a jelenben is élő – szeretetáramlás. Aki engem otthagy, azt megpróbálhatom feltétel nélkül továbbra is szeretni, (mert szeretet csak egyféle van /idézet tőled/), de az már nem tesz boldoggá (békét azt adhat)! Mert nem tudom átélni vele a MOST-ban a szeretet áramlását! ...Vagy kissé hasonlít fenti gondolatod egy nagyon kedves ismerősöm érzéseire, amelyet meghalt felesége iránt érez: „most minden rendben, még soha nem szeretttük így egymást, mint halála óta” – mondja. Lehet, hogy ismerősöm valóban sok mindent átértékelte kapcsolatukban /ennek komoly jelei is vannak megváltozott életvitelében/, de mégis csak rá kellett kérdeznem: „lehet, hogy ennek az is oka, hogy ő már nem tud véleményét nyilvánítani?” – és ő elgondolkodott. Próbálom tovább megérteni fenti mondatodat. Talán úgy érted(?), őt elvesztettem ugyan, de megtanultam szeretni, és ez boldogság érzéssel tölt el! Nem az ő-iránti szerelmem boldogít, hanem hogy megtanultam, képes voltam feltétel nélkül szeretni, szeretetté válni egy ideig. Így OK.

„A feltételesen elfogadókat kiteszem az ajtón.” Ezt a megállapításodat is elfogadhatónak tartom. (Bár megkérdezném: azokat nem szereted többé feltétel nélkül? Akkor hogyan? Felebaráti szeretettel? Talán mégis létezik többféle szeretet? /Analogia: alapvetően egyek, de nem egyformák; ...ugyanazzal a szertettel, de más formán. De hogyan nyilvánul ez meg?/ ...Most azonban nem ez a lényeg.)

Isten is igényes szerető. (Az Atyával legszorosabb egységben lévő Jézus mondja: Mk.8,38 „Aki szégyell engem... azt az Emberfia is szégyellni fogja”; vagy Jn.15,14 „...barátaim vagytok, ha meg teszitek, amit parancsolok nektek.” ...ha megteszitek(?) feltétel? Van ennek helyes magyarázata, de most messze vinne. Itt most csak annyit, hogy a feltétel nélküli szeretetben is lehet „feltétel”. A szeretet nem fogadhatja el soha a szeretetlenséget, de mindig el kell viselnie azt.) Egyrészt istenképüségem alapján én is lehetek igényes, másrészt a feltétel nélküli szeretetem befogadóképessége korlátozott. Ezért én is úgy gondolom, hogy azokat kíséreljem meg elsősorban így szeretni, akikkel megvalósíthatónak vélem a szeretetáramlás fenntartását. Másodsorban azokat, akik keresők, és nyitottak erre. És tovább, ameddig energiám tart... Mert a saját örökérték-gyűjtéséről van szó!

(Rendhagyó ajánlás. A jelenben élést „csak” kétféle embertípus hajlandó elszabotálni: a létorientált és a tettorientált, ill. az árnyoldalaikra mutató, kissé ironikus megnevezéssel: a lusta és a nyüzsgő ember.

- *Azt hinné az ember, hogy a létorientált embernek könnyebb a jelenben élés. Pedig az ilyen ember gyakran hajlamos a jelenről megfélekedve, a múlton elmélázni, és miközben csodálatos terveket*

sző a jövőre, patópálurusan elodázza a MOST lehetőségét. Az ilyen típusnak a „Milyennek látom az „örök értékek” - et” c. írás írója általad leírtak jelentik a valódi segítséget. A lusta ember – a reflexiókat olvasva – esetleg még újabb ötleteket is találhat lustasága ideológizálására.

- *A tettorientált típus mindenbe belekap, rendezetlen kapcsolatait, fel-nem-dolgozott történései-eseményei elől szívesen menekül a tennivalókba, az intéznivalókba. A nyüzsgő ember számára a „csak jelen” egyet jelent a borítsunk fátylat a múltra, ne lelkiizzunk, ne filózzunk, ne gondolkozzunk / neki mindezekre nincs ideje /...hallgassunk inkább megérzéseinkre, és cselekedjünk. Megérzéseit gyakran „szív”-nek nevezi. Megfélekedve arról, hogy a szív az ember minden képességét magába foglaló, teljes belső lényegét, törekvőközpontját jelenti. A nyüzsgő embernek az eredeti írásban leírtak esetleg még megerősítést is jelenthetnek abban a téves elképzelésében, hogy a jelen idejű nyüzsgése egyet jelent a jelenben való éléssel. Számukra nagy segítség lehet a reflexióban körülírt másik oldal átgondolása!*

Valójában mindkét típus egyformán fél a számára kevésbé ismert, nem hazai területen előrelépni. És mert fél, FÉL-ember marad! Mindezekről függetlenül úgy gondolom, a több oldalról való megközelítés egy komplexebb látásra ad lehetőséget, és így bárki javát szolgálhatja.)

Zárszóként tőled: Örök érték az, amit azzá élek. Szeretettel: Bóta Tibor

TÓTH FERENC

GYILKOS ELŐSKÖDÉS – “EZ A HARC LESZ A VÉGSŐ”

Idegen szóval parazitának hívjuk az elősködőket, és parazitoidnak a fölélőködőket. Merthogy csak eleinte tűnik elősködésnek a cselekedetük, de a végén kiderül, hogy a gazdát szándékosan, örökletes viselkedésmintának engedelmeskedve mindig elpusztítják, amikor már nincs rá szükségük. Rosszindulatból tennék? Egyáltalán nem. A rosszindulat nem más, mint selejtes, hibás viselkedés, ami tartósan nem marad fenn a Természetben. Ugyanis **a teremtett világ rendezőelvei közül az együttműködés az elsődleges, a versengés ezt csak kiegészíti**, színezi. Rosszindulatnak azt nevezzük, amikor nincs haszna, csak öröme valakinek abban, hogy árt a másoknak, tehát időt és erőt pazarol valamilyen fölösleges dologra. Ezzel a rosszindulatú teremtmény hosszú távon kizárja magát az együttműködésből (kiismerik a többiek), ráadásul lemarad a versenyben az erőpazarlása miatt. A gyilkos elősködőnek tehát észszerű oka kell legyen arra, hogy a gazdát elpusztítsa. Ilyen fölélőködők például a fürkészdarázsok. Bepetézik a gyanútlanul lakmározó áldozatukat, aki úgy éldegél tovább, mintha egészséges lenne. A petéből kikelő fürkészdarázslárva ugyanis először a legkevésbé létfontosságú szöveteket emészti föl. Ilyen például a zsírszövet. A Föld zsírszövetének éghető ősmaradványi telepeket nevezhetjük: a kőszén, a kőolaj és a földgáz. Ezt már elég rendszeresen megdézsmáltuk. Második lépcsőben már kénytelen a

fürkészdarázs-lárva a létfontosságú szervek szöveteiből is fogyasztani, ami már fáj a gazdának, aki a végén már elkezd haldokolni. Ilyenek a mirigyek, az izmok, a keringés vagy a légzés szervei. Földünkön ezeknek felelnek meg az árterek, a mocsarak, erdők, a barlangrendszerek, a felszíni és felszín alatti vízfolyások. Ezeknek tekintélyes részét már kiirtottuk, feléltük, megmérgeztük vagy egyszerűen elroncsoltuk. A harmadik szakaszban a gyilkos élősködő lárva már nem akar többet rabolni, összeszedte, amire szüksége volt lárvaéletében. Most jön az átalakulás ideje.

Be kell bábozódnia. Báb állapotban azonban védtelen a külvilággal szemben, tehát álcáznia kell magát. Ezt leginkább a gazda tetemével teheti meg. Megtámadja hát a gazda idegrendszerét. A gazdát először arra kényszeríti, hogy utolsó erejével valami biztonságos helyen rögzítse magát. Ezután a gazdát megöli, majd elkezdődik a bábozódás, kicsit később pedig a bábból kibújhat az a látványos, bonyolult és rejtélyes lény, akit nem is sejtenénk a jellegtelen külsejű, egyszerű lárvaállapota alapján. Az a gond, hogy ezt a nagy átalakulást a gazda már nem láthatja, hacsak nem a túlvilágról. Földünk idegrendszerének a megzavarását sokan az alaszakai óriásantennák működésében látják (HAARP). Ehhez a HAARP-csodához ugyan nem értek, de rovarásként úgy látom, túl sok a párhuzam a jelenlegi „civilizált” emberiség és a fürkészdarázs működése között. Eszerint a hasonlat szerint viszont a jelenlegi civilizáció gyilkos élősködőként el akarja pusztítani a Földet.

Nem rosszindulatból, hanem azért, mert ilyen mintát követ. Az én számomra kedvesebb a Föld, mint a civilizáció, még akkor is, ha jelenleg a civilizáció egyik sejtje vagyok. A Föld azonban védekezik a gyilkos élősködő ellen. Be fog lázasodni, majd lehül, hidegrázása lesz és elönti a verejték. Ezt mi úgy éljük meg, mint globális felmelegedést, jégkorszakot, földrengéseket és özönvizet. És akkor a háborúkról nem is szóltam. Nem akarok riogatni senkit. Inkább csak kérni szeretnék. Amikor megérezzük Föld Anyánk védekező rendszerének működésbe lendülését, amikor letagadhatatlanul megindul a civilizáció élethalál-harca a Természettel és önmagával, akkor ne a gyilkos élősködő megmentésén fáradozzunk. Oda kell dobnunk az enyészetnek az ember felsőbbrendűségének dogmáját, a magántulajdon bálványát, a szabványosított, civilizált vallásokat, a birodalomépítést, az önzést, a kényelemhajszolást és az angolvécét. Mert egyszer számot kell majd adnunk a Teremtőnek arról, hogy tudtunk-e áldozatot hozni, amikor Föld Anyánk – miattunk – súlyos betegségbe esett.

Végezetül hadd kérjek elnézést mindenkitől, akit esetleg akaratom ellenére megsértettem volna. Még a fürkészdarázsok égi őrszemétől is elnézést kérek. A civilizációval ellentétben a fürkészdarázsok Isten engedelmes teremtményei, akik teszik a dolgukat ősidők óta. Nem tehetnek róla, hogy az emberiség egyik igen befolyásos csoportja, vagy ha úgy tetszik, szellemi iskolája – ármányos sugallatok hatására – természetgyilkos eszmerendszert teremtett, ami éppen a fölélvilágossághoz hasonló.

FARAGÓ FERENC

TANYAI SZILÁNKOK...

Bizonyos dolgok *létezése* nem bizonyítható. – Bizonyos dolgok *nem létezése* nem bizonyítható.

Az emberi lét fenséges íve a lehetőségtől a valóságosig tart.

A személyiség nem tud *ugyanabban* megnyilvánulni, csak a *másban*, az *eltérőben*, a *különbözőben*...

Az emberi szellem lehetősége sokkal inkább *is-is* és *sem-sem*, mint *vagy-vagy*.

Az erőszak nagyon hamar megszületik, sokszor még az egyetértésre való törekvésekből is. Ezért nem szükséges, hogy mindenben egyetértünk.

Vajon a sokféleség érték vagy káosz? Ha megértjük: *érték*; ha nem értjük: *káosz*.

Neoliberalizmus. Napjaink szabadsága egy törekeny szabadságon, a piac szabadságán nyugszik.

Globalizmus: *senkiföldje*.

Hütlenségre csábít, aki saját elveit kívánja másokra erőltetni.

A *múlt* örli fel a *jövőt*, nem engedvén a *jelent* lenni. Ám mégiscsak mindig a jelen van.

Minden eszme csak egy kibúvó az igazság alól.

A lelkiismeret azt bizonyítja, hogy nem is olyan könnyű jónak lenni, de mindig jónak kell lenni.

Antinómia. Igazságos *uralkodás* csak egyfajta létezik: a *nem-uralkodás*.

Mindenhatóság. Isten nem tesz semmit, de nincs semmi olyan, amit meg ne tudna tenni.

A pénznek nincs szaga, mert már egészen jól megszoktuk rettenetes bűzét.

Az ember önmagáról sokkal *többet*, ugyanakkor sokkal *kevésbé* gondoló lény.

Van olyan nép, amely ugyanattól a világnézettől felvirágozik, van olyan, amely tönkre megy általa.

Mindig megtérítés nélkül térünk meg, és megtérítéssel távolodunk el.

A barátságban önmagunk *mását*, a szerelemben, pedig önmagunk *hiányát* keressük.

A csönd nem más, mint ellentmondást nem tűrő hallgatás.
